

PÖYTÄKIRJA kevät 2012

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Sisällysluettelo

Pöytäkirja.....	2
Osallistujaluettelo	44
Esityslista	47
Puheenjohtaja Ann Selinin puhe.....	48
Edustajiston päätöslausuma	53

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Aika	21.5.2012 klo 12.00 – 18.00 22.5.2012 klo 9.30 – 15.03	
Paikka	Petäys Resort, Tyrvääntö	
Läsnä	Marko Lindfors Arja Savolainen Sauli Isokoski	edustajiston puheenjohtaja edustajiston 1. varapuheenjohtaja edustajiston 2. varapuheenjohtaja
	96 edustajiston varsinaista jäsentä 14 edustajiston varajäsentä ja 1 tilintarkastaja hallituksen jäseniä henkilökuntaa Esa Suominen Nora Lehtimäki	sihteeri sihteeri

1. Kokouksen avaus

Edustajiston puheenjohtaja Marko Lindfors avasi kokouksen klo 12.00.

Lindfors puhui avauspuheenvuorossaan työurien pidentämisestä sekä työnantajien asenteen kiristymisestä. Yhteistyöhakuisuus on tällä hetkellä työnantajilla heikkoa.

2. Läsnäolijoiden toteaminen

Kokouksen puheenjohtajana toimi edustajiston puheenjohtaja Marko Lindfors.

Todettiin läsnä olevat edustajiston varsinaiset jäsenet ja varajäsenet, hallituksen ja tilintarkastajien lukumäärät sekä muut läsnäolijat.

Todettiin edustajiston kokoonpanossa tapahtuneet muutokset edellisen kokouksen jälkeen. Edustajiston jäsen Jan-Mikael Hakomäki on eronnut edustajistosta liiton vaihdoksen vuoksi. Hänen tilalleen on kutsuttu samasta vaalipiiristä Maija Ruonala.

3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus. Paikalla 110 edustajaa, joista 14 varaedustajaa.

4. Kokoussääntöjen hyväksyminen

Edustajisto kuuli lakiasian yksikön päällikkö Markku Kuoppamäen alustuksen yhdistyslakiin ja edustajiston jäsenten oikeuksiin yhdistyksissä.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Edustajisto kuuli hallintopäällikkö Esa Suomisen esittelyn hallituksen uudistetusta esityksestä (tässä kokouksessa jaetusta) kokoussäännöiksi sekä menettelytavoista kokouksessa.

Avattiin aihetta koskeva keskustelu.

Eetu Komi (Helsinki-Uusimaa) puhui kokoussäännöistä ja esitteli vaihtoehtoisen esityksen kokoussäännöiksi. Komi teki kannatetun esityksen vaihtoehtoisiksi kokoussäännöiksi.

Joonas Tuomivaara (Helsinki-Uusimaa) kannatti Komin esitystä.

Ann Selin käytti hallituksen vastauspuheenvuoron. Selin painotti joustavien käytäntöjen merkitystä sekä liiton päätöslausuman paikkaa edustajiston ajankohtaisen tahdon ilmaisemisessa. Selin painotti myös huolellisen valmistelun merkitystä sekä aloitteiden merkitystä.

Puheenjohtaja Lindfors toteutti suuntaa antavan kättennostoäänestyksen jonka perusteella keskeytettiin kohdan käsittely ja puheenjohtaja teki esityslistaan lisäyksen kohta 5.6. Äänestys kokoussäännöistä.

Siirryttiin kohtaan 5.

Kohdassa 5.6. toteutetun äänestyksen mukaan hyväksyttiin kokoukselle kokoussäännöt.

Päätettiin kohdan 5 käsittely.

5. Kokousvirkaillijoiden valinta

5.1. Sihteerit

Kokouksen sihteereiksi valittiin liiton hallintopäällikkö Esa Suominen ja hallinnon assistentti Nora Lehtimäki.

5.2. Äänten laskijat

Päätettiin valita kokoukselle viisi äänten laskijaa.

Valittiin ääntenlaskijoiksi:

Satu Mäntyranta	Helsinki-Uusimaa
Matti Koski	Itä-Suomi (ääntenlaskijoiden puheenjohtaja)
Eija Härrri	Lounais-Suomi
Katja Hänninen	Oulu
Pirjo Vuorenmaa	Kaakkois-Suomi

5.3. Pöytäkirjan tarkastajat

Päätettiin valita kaksi pöytäkirjan tarkastajaa.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Valittiin pöytäkirjan tarkastajiksi Tapani Tompuri ja Hely Saarela.

5.4. Päätöslausumavaliokunnan jäsenet

Päätettiin valita yhdeksän päätöslausumavaliokunnan jäsentä.

Valittiin päätöslausumavaliokunnan jäseniksi

Merja Lehto	Helsinki-Uusimaa
Hillevi Wallin	Lounais-Suomi
Kari Peltovirta	Häme-Pirkanmaa
Pirjo Purmonen	Keski-Suomi
Anne Nissinen	Kaakkois-Suomi
Sinikka Kokko	Itä-Suomi
Anneli Rintamäki	Pohjanmaa
Katriina Oinas	Oulu
Hilkka Poikela	Lappi

Hallituksen edustajaksi päätöslausumavaliokuntaan valittiin Petri Järvinen ja sihteeriksi liiton yhteiskuntasuhteiden vastaava Miia Järvi.

5.5. Menettelytapavaliokunta

Menettelytapavaliokunnan muodostavat edustajiston ja liiton puheenjohtajisto, sihteerinä kokouksen sihteeristö. Henkilöt ovat Ann Selin, Jaana Ylitalo, Kaarlo Julkunen, Marko Lindfors, Arja Savolainen, Sauli Isokoski, Esa Suominen ja Nora Lehtimäki.

5.6 Äänestys kokoussäännöistä

Äänestettiin hallituksen esityksen sekä Komsin kannatetun esityksen välillä

Äänestyksen lopputulos: hallituksen pohjaesitys – Eetu Komsin kannatettu esitys: 59–47

Palattiin kohtaan 4

6. Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokouksen esityslista.

7. Puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu

Kokouksen puheenjohtajana toimi edustajiston 2. varapuheenjohtaja Sauli Isokoski.

Kuultiin liiton puheenjohtaja Ann Selinin ajankohtaiskatsaus. Ajankohtaiskatsaus on kokonaisuudessaan pöytäkirjan liitteenä.

Ann Selinin katsauksen jälkeen kuultiin PAMin vieraana olevan, Namibian NATAU-liittoa (Namibian Transport and Allied Workers Union) edustavan Elsie Ashipalan tervehdys.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Ashipala kertoi Namibian turvallisuusalan työntekijöiden olosuhteista ja liiton toiminnasta, jolla pyritään vahvistamaan vartijoiden asemaa.

Avattiin yleiskeskustelu.

Harry Vainio (Helsinki-Uusimaa) puhui työhyvinvoinnista. Hän nosti esiin TEM:n työelämän kehittämisstrategian sekä nuorten työllisyyden.

Ritva Lackman (Valtakunnalliset) otti esiin nuorten syrjäytymisen. Hän puhui tavoista vähentää eriarvoisuutta mm. oppisopimusten kautta. Kuntien toimintamahdollisuuksiin panostaminen on tärkeää.

Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa) puhui ay-liikkeeseen kohdistuneesta mediakriitikistä ja hallinnon läpinäkyvyydestä. Hän otti kantaa ajankohtaiseen keskusteluun mm. johtajien palkitsemisesta sekä hyväosaisten verkostoitumisesta. Lehto teki kannatetun esityksen:

”Liiton johdon ja hallinnon toiminnan tulee olla mahdollisimman läpinäkyvää. Hallituksen, edustajiston ja ammattiosastojen edustajille annetaan riittävät, oikeat ja ajan tasalla olevat tiedot siitä, millä tavalla ja millaisin keinoin ammattiliittoamme johdetaan.

Hallituksen, edustajiston ja ammattiosastojen edustajille kerrotaan ja annetaan tiedoksi kaikki liiton tekemät merkittävät päätökset (hankinnat, sijoitukset jne.). Henkilökunnan yleiset etuudet (asuntokaupat, vuokrasuhteet, autoetuudet, bonukset, tulospalkat, eläke-etuudet jne.), jotka eivät liity työsuhteeseen. Tarvitsemme tiedot ennen kuin saamme lukea niitä iltapäivälehdistä.”

Soili Kuusela (Lappi)puhui isyysvapaista.

Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa) puhui edustajiston pöytäkirjojen valmistumisaikataulusta. Lehto teki kannatetun esityksen:

”Edustajiston pöytäkirjat tulee laatia mahdollisimman pian edustajiston kokouksen jälkeen. Pöytäkirjat pitää olla edustajiston jäsenten käytettävissä ja nähtävillä PAM-netissä viimeistään kahden kuukauden kuluttua kokouksesta.”

Piia Yli-Heikkuri (Pohjanmaa) puhui arki- ja juhlapyhien siirtämisestä viikonloppuun. Hän paheksui erityisesti liikemies Kyösti Kakkosen ulostuloista liittyen aiheeseen.

Minna Ropponen (Itä-Suomi)puhui edustajiston jäsenten ja liiton rivijäsenten välisestä vuorovaikutuksesta.

Piia Yli-Heikkuri (Pohjanmaa) puhui kentän terveisistä liittyen Tutustu ja tienaa – harjoitteluohjelmaan. Kaupan alan työnantajat ovat olleet katkeria siitä, etteivät saa tuttuja nuoria, jotka ovat jo olleet harjoittelussa, palkattua uudelleen edullisiin harjoittelijaohjelmiin.

Eetu Komsu (Helsinki-Uusimaa) kritisoi PAMin hallinnon yksinäpaisuutta ja sitä, miten se vaarantaa PAMin tulevaisuuden. Hän katsoi, että liiton ongelma on osallisuuden ja sitoutuneisuuden puute, joka johtuu liiallisesta yksinäpaisuudesta. Ongelma on Komsin

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

mukaan toimintakulttuurissa, jossa kaikki tapahtuu kolmihenkeisen puheenjohtajiston ehdoilla. Kosi vaati omaa "arabikevättä" liiton pelastamiseksi.

Piia Yli-Heikkuri (Pohjanmaa) puhui tupakkamyynnistä. Uusi lainsäädäntö on aiheuttanut paljon käytännön ongelmia. Se myös laskee työhyvinvointia.

Joonas Tuomivaara (Helsinki-Uusimaa) puhui siitä, miten ammattiliiton on toimittava kaikilla osa-alueilla jäsenen etua ajatellen, ei järjestön tai siinä toimivien yksilöiden. Hän kritisoi erityisesti VVO:n toimintaa. Samalla hän paheksui työehtojen heikennyksiä.

Piia Yli-Heikkuri (Pohjanmaa) puhui jäsenhankinnasta jokaisen PAMin jäsenen tärkeimpänä tehtävänä sekä kertoi esimerkkejä onnistuneista jäsenrekrytointitavoista.

Kati Puhakka (Hki-Uusimaa) puhui sairausvakuutuksesta ja työterveyshuoltolain muuttamisesta.

Markku Saarinen (Helsinki-Uusimaa) puhui jäsenhankinnasta. Hän painotti osastojen merkitystä ja vaati lisääktiivisuutta liiton järjestölinjalta. Hän katsoi, että maksavien jäsenten määrä on aivan liian pieni. Saarinen toivoi työryhmän perustamista, johon kutsuttaisiin edustajiston jäseniä pohtimaan osastojen toiminnan kehittämistä.

Anne Nissinen (Kaakkois-Suomi) puhui kunnallisvaaleista ja luottamustoimissa jaksamisesta. Hän katsoi, että ehdokkaat tarvitsevat tukea toimintaansa liitolta. Myös luottamustoimissa jaksaminen on tärkeää. Siinä on myös kyse omasta itsetuntemuksesta.

[Todettiin kokouksessa paikalla olevien edustajien määrä. Klo 15.30 paikalla 111 edustajaa.]

Joonas Tuomivaara (Helsinki-Uusimaa) katsoi, että PAMin olisi neuvoteltava sopimuksista työkyvyn ylläpitämiseksi, sekä vaikutettava lakien ja asetusten muuttamiseksi pakottaviksi työkuormituksen vähentämiseksi.

Sirpa Aly (Helsinki-Uusimaa) toi jäsenten ja työntekijöiden terveisiä työpaikalta. Hän otti kantaa kilpailuttamista koskeviin kysymyksiin.

Katja Hänninen (Oulu) ehdotti päätöslausumavaliokunnan kannanottoon työurien pidentämistä työssä jaksamista painottamalla. Hän toivoi, että päätöslausuma ottaisi kantaa lauantapäivien poistamiseen lomapäivälaskennasta. Hänen mukaansa jäsenhankinnassa tärkeää on ottaa julkisuudessa kantaa työntekijöiden jaksamista konkreettisesti parantaviin asioihin. Hänen mukaansa on tärkeää siirtyä offensiiviin puolustusasemista. Myös täysien tuntien merkitys on huomattava. Tämä on työnantajan vastuulla.

Terhi Raatesalmi-Salonen (Helsinki-Uusimaa) puhui yhteistyöstä jäsenten asioiden ajamisessa. Hän katsoi edustajiston valinneen itse liiton johdon. Hän myös kiitti PAMin johtoa ja henkilöstöä kaikesta tuesta minkä hän on saanut omia luottamustoimia hoitaessaan. Hän lähetti terveisiä päätöslausumavaliokuntaan työhyvinvoinnin merkityksen korostamisesta.

Joonas Tuomivaara (Helsinki-Uusimaa) vastusti tupoja ja raamisopimuksia ja katsoi, että PAMin tulee kelpuuttaa vain suuret palkankorotukset. Hän kävi läpi välineitä, jolla PAM voi pyrkiä tavoitteeseen.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Pentti Kanninen (Oulu) puhui jäsenhankinnasta. Hän piti merkittävänä liitosta eroavien määrää ja rästiläisten määriä. Vaivalla hankitut jäsenet karkaavat liitosta.

Eija Härri (Lounais-Suomi) puhui kiinteistöpalvelualan lisistä.

Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa) kommentoi Sirpa Alyn puheenvuoroa. Hän katsoi, ettei työehtoshoppailua tule hyväksyä. Hän haluaa tämän asian päätöslausumaan.

Harry Vainio (Helsinki-Uusimaa) puhui negatiivisesta jäsenkehityksestä ja jäsenhankinnasta. Vahvuus on vaarassa, ellei jäseniä saada liittymään. Jäsenhankinta kuuluu kaikille.

Yleiskeskustelussa käytettiin edustajiston jäsenten toimesta 24 puheenvuoroa.

Vastauspuheenvuoroissa talousjohtaja Jukka Mattila valaisi Petäyksen alueen kehittämiseen liittyviä kysymyksiä. Keskeiset asiat liittyvät kaavoitukseen, jossa otetaan huomioon ympäristönsuojelliset seikat, museaaliset kysymykset sekä varmistuttu alueen asukkaiden kuulemisesta. Tavoitteena on alueen parempi hyödynnettävyys tulevaisuudessa. On kuitenkin huomattava, että kaavoituspäätös ei tarkoita vielä minkäänlaista etenemistä hankkeissa.

2.varapuheenjohtaja Kaarlo Julkunen katsoi, että linjan työntekijöiden arvostelu on kohtuutonta. Markku Saarisen osasto ei ole pyytännyt ketään osallistumaan kokouksiinsa, toisin kuin muut helsinkiläiset osastot.

Kertaerän osalta suuret kiinteistöpalvelualan toimijat aikoivat viivästyttää kertaerän maksamista. Tämä kyettiin hoitamaan siten, että kanne nostettiin muutamassa päivässä. Oli kuitenkin niin, että tieto olisi voitu saada jo aiemmin.

Jäsenhankinnan osalta verkko on keskeisin kanava. Suoramarkkinoinnin kautta tulevat jäsenet liittyvät netissä. Luottamusmiehet hankkivat 15% PAMin uusista jäsenistä. Teollisuudessa vastaava luku on 39%.

Hallinnon jäsenten tulisi ottaa ensisijaisesti yhteyttä oman alueensa aluetoimistoon, ei suoraan keskustuimistoon. Tämäkin kehittäisi yhteistyötä.

1.varapuheenjohtaja Jaana Ylitalo totesi, että työssä jaksamiseen liittyvät kysymykset ovat jo olleet osa tavoitteenasettelua. Työ niiden osalta jatkuu. Työurasopimuksen osalta työ on edelleen kesken. PAM vastustaa nuorten alipalkkausta. Isyysvapaiden osalta esitetty näkemys voidaan nähdä mahdollisena TES-tavoitteena, arkipyhien poistoa vastustamme. Trendityöryhmän osalta voidaan todeta väliraportin saapuneen. PAM vaatii jatkotyöltä, yhdessä muiden palkansaajajärjestöjen kanssa, että osa-aikaisuus tulisi erikseen perusteltavaksi.

Puheenjohtaja Ann Selin kommentoi henkilöstöjohtamisesta käytyä keskustelua. Tavoitteena on luottamukseen perustuva johtaminen.

Kulisseissa tapahtuvaa vaikuttamista tulisi pikemminkin lisätä. PAMin jäsenten asioita tulee ajaa niin poliittisten päättäjien, virkamiesten kuin kaikkien oleellisten tahojen kanssa yhteistyössä. Vaikuttamistyö on usein taustatyötä. Tämä kaikki kuitenkin tehdään PAMin

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrväntö

hallinnollisten elinten viitoittamalla tiellä.

Kritiikki on aina tervetullutta. Mutta se, että on periaatteessa aina eri mieltä, ei ole rakentavaa kritiikkiä. Kehittämistä on aina, niin toimintatavoissa kuin henkilöissä.

Edustajiston 2. varapuheenjohtaja Sauli Isokoski totesi, että puheenjohtajistolle kirjallisesti jätetyt kannatetut esitykset lähetetään hallituksen valmisteluun.

Merkittiin tiedoksi puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus ja siitä käyty yleiskeskustelu.

8. Katsaus työympäristökysymyksiin

Kokouksen puheenjohtajana toimi edustajiston puheenjohtaja Marko Lindfors.

Kuultiin PAMin työympäristöasiantuntija Erika Kähärän katsaus ajankohtaisiin työympäristökysymyksiin.

Kähärä kävi läpi työhyvinvointikeskustelun viimeaikaisia linjauksia ja esitteli Työterveyslaitoksen määritelmää työhyvinvoinnista. Hän kertoi myös PAMin vakiintuneen työsuojelutoiminnan organisoitumisesta sekä kertasi ajankohtaisia teemoja ja tämän vuoden tapahtumia.

Palvelualoilla myös työympäristöt ovat usein haastavia; häirtatekijöitä on paljon. Uusia nousevia kysymyksiä ovat yksintyöskentelyyn liittyvät ongelmat sekä asiakkaiden taholta tuleva uhka tai häirintä.

Ajankohtaisia teemoja vuonna 2012 ovat mm. tapaturma- ja ammattitautilaki, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolainsäädännön kehittäminen, työurasopimus, työterveyshuoltokäytäntö sekä työsuojeluvalvonnan riittävyys. Uusia TES-kirjauksia on tehty mm. väkivaltaan, työsuojeluvaltuutettujen korvauksiin, tasa-arvokirjausten sekä samapalkkaisuuteen liittyen.

[Todettiin läsnä olevien kokousedustajien määrä. Klo 16.20: paikalla 110 edustajaa]

Avattiin aihetta koskeva keskustelu.

Harry Vainio (Helsinki-Uusimaa) puhui tasa-arvosuunnitelmasta, syrjinnästä, häirinnästä ja kiusaamisesta. Työpaikkakiusaamisen määritelmä on asian saamasta julkisuudesta huolimatta edelleen epäselvä ja sitä tulee myös PAMissa pohtia paljon. Tulevia koulutuksia silmällä pitäen voisi olla aihetta pohtia kiusaamiskysymystä ja työnantajien kanssa tehtäviä kysymyksiä.

Joonas Tuomivaara (Helsinki-Uusimaa) puhui työergonomiasta ja lainsäädännön kehittämisestä. Hän korosti erityisesti hartiatason yläpuolisten nostojen vaarallisuutta. Hän kummeksui että lainsäädäntö on niin hidas puuttumaan selkeästi jopa lääketieteellisesti todettuihin ongelmiin. Luottamushenkilöiden jaksamiseen liittyy myös liiton oma toiminta. Koulutusten tulisi jakaantua nykyistä tasaisemmin vuoden ajalle.

Harry Vainio (Helsinki-Uusimaa) puhui tasa-arvoisesta kohtelusta ja työnmukautuksesta.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Marko Hallikas (Helsinki- Uusimaa) puhui maahanmuuttajien ja kesätyöntekijöiden huolehtimisesta työympäristö- ja hyvinvointityössä.

Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi.

9. Katsaus kunnallisvaaliohön

Muutos työjärjestykseen, kohta 9 käsitellään kohdan 10 jälkeen.

Kohta avattiin toisen kokouspäivän alussa. Paikalla 109 edustajaa.

Kuultiin PAMin yhteiskuntasuhteiden vastaava Miia Järven katsaus PAMin julkaistuihin kunnallisvaalitavoitteisiin. Järvi esitteli lyhyesti keskeiset tavoitteet, jotka on julkaistu erillisessä kuntavaalimateriaalissa.

Kuultiin PAMin järjestöpäällikkö Heidi Lehiköisen katsaus PAMin järjestölliseen toimintaan kuntavaaleja koskien. Lehiköinen kannusti edustajiston jäseniä ehdokkaiksi ja mukaan hankkimaan ehdokkaita. PAM tarjoaa myös tukea vaaliohön mm. aluetyön tuen suhteen, esitepohjien jne. muodossa.

Avattiin aihetta koskeva keskustelu.

Hilkka Poikela (Lappi) puhui kunnallisvaaleista. Hän kiinnitti huomiota osa-aikatyöntekijöiden ongelmiin luottamustehtävien hoidossa. Tämä näkyy mm. annettujen työtuntien määrässä.

Katja Hänninen (Oulu) toivoi liiton lähestyvän ammattiosastoja kirjeellä ja antaen tietoa luottamustehtävien hoitamisesta. Osa-aikaisia työntekijöitä on saatava mukaan päättäjäiksi.

Sirpa Puhakka (Helsinki-Uusimaa) kiitti PAMin ohjelmaa, joka kiteytti kuntavaalien avainkysymykset. Asiat ovat kansalaisten kannalta tärkeitä. Hän puhui ehdokaiden ja paikallisen näkyvyyden merkitystä kunnallisvaaleissa menestymisen kannalta. Puhakka kiinnitti huomiota luottamustoimien hoitamisen esteisiin.

Vastauspuheenvuoroissa Miia Järvi muistutti, että PAM kiertää tavoitteidensa kanssa kaikki puoluekokoukset. Heidi Lehiköinen kertoi kokoukseen järjestetystä mahdollisuudesta ilmoittautua minkä tahansa puolueen kunnallisvaaliehdokkaaksi.

Liiton puheenjohtaja Ann Selin totesi, että alojen erityiskysymykset tulee huomioida ja tarjosi liiton tukea myös ongelmallisia tilanteita varten.

Hallituksen edellinen kokous päätti kirjeestä osastoille, jossa suositellaan aktiivisuutta kunnallisvaaleissa ja perustellaan miksi ammattiliiton tärkeää tässä työssä olla mukana.

Tämä kirje lähetetään tiedoksi myös edustajistolle.

Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

10. Hallituksen uusien jäsenten valinta

Muutos työjärjestykseen, kohta 10 käsiteltiin ennen kohtaa 9.

Harry Vainio (Helsinki-Uusimaa) muistutti liittokokouksen vaalivaliokunnassa käydyistä keskusteluista liittyen hallituksen kokoonpanoon. Liittokokouksen lähtökohta oli, että hallituksen koostumuksen tulee mahdollisimman hyvin vastata jäsenkenttää erilaisten suhteellisuuksien (kuten alue, ammattiryhmä, ikä, sukupuoli jne.) näkökulmasta. Vainio toivoi, että tämä periaate olisi voimassa koko edustajistokauden.

Kokouksen puheenjohtaja Marko Lindfors kävi läpi äänestyskäytännön.

Ehdolle asetettiin Lauriselta vapautuneeseen paikkaan Sirpa Aly ja Sirpa Murtonen, Saikkoselta vapautuneeseen paikkaan Sirpa Aly, Markku Sojakka ja Marko Hallikas.

Avattiin aihetta koskeva keskustelu.

Edustajisto kuuli Sirpa Alyn (Helsinki-Uusimaa) esittelypuheenvuoron.
Edustajisto kuuli Marko Hallikkaan (Helsinki-Uusimaa) esittelypuheenvuoron.
Edustajisto kuuli Sirpa Murtosen puolesta Heidi Niskasta (Helsinki-Uusimaa)
Edustajisto kuuli Markku Sojakan puolesta Klaus Isosaloa (Valtakunnalliset)

Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa) katsoi, että marava-alan paikkaan paras on Sirpa Aly.

Jouni Niiranen (Helsinki-Uusimaa) kannatti Sirpa Alyn valintaa.

Ensimmäisen vaalin (Laurisen tilalle) lopputulos:

Sirpa Aly, 78 ääntä, Sirpa Murtonen, 26 ääntä. Hylättyjä ääniä 4.

Sirpa Aly vetäytyi toiselta vaalikierrokselta

Toisen vaalin (Saikkosen tilalle) lopputulos:

Markku Sojakka, 42 ääntä, Marko Hallikas, 63 ääntä. Hylättyjä ääniä 1.

Todettiin, että PAMin hallitukseen ovat loppukaudeksi tulleet valituiksi Sirpa Aly ja Marko Hallikas. Onniteltiin valituiksi tulleita.

11. Edustajiston jäsenten ja osastojen aloitteista päättäminen

Ennen kohdan avaamista liiton puheenjohtaja Ann Selin informoi edustajistoa hallituksen kokouksen päätöksestä, jonka mukaan Turvallisuusalan ammattiliiton edustajalle myönnetään puhe- ja läsnäolo-oikeus PAMin hallituksen kokouksiin loppukaudeksi. Asiasta on informoitu myös Turvan puheenjohtajaa.

Kokouksen puheenjohtajana toimi edustajiston 1. varapuheenjohtaja Arja Savolainen.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Todettiin läsnäolijat, klo 12.30, paikalla 106 edustajaa.

Todettiin edustajistolle saapuneet 26 aloitetta, hallituksen niihin laatimat lausunnot sekä päätösesitykset.

Avattiin keskustelu aloitteista.

Aloite 1: Jäsenmaksukatto

Esitämme, että PAMilaisille asetettaisiin jäsenmaksukatto. Kentällä on ilmennyt liikehdintää yleisen työttömyyskassan suuntaan sellaisten jäsenten keskuudessa, joilla tulot ovat päässeet keskimääräistä korkeammalle, ja niin muodoin vuotuinen jäsenmaksukin on noussut korkeaksi. Maksukatto voisi sijoittua vuositasolla 350 - 400 € tasolle.

Oulun Kiinteistötyöntekijät os.506
(aloite saapunut 20.9.2011 myöhässä syyskokoukseen)

Hallituksen lausunto:

Jäsenmaksukaton asettamisesta on tehty PAMissa useita selvityksiä. Selvitettävänä vaihtoehtoina ovat olleet niin aloitteen mukainen jäsenmaksukatto kuin porrastatte jäsenmaksu. Näissä kummassakaan vaihtoehdossa ei kuitenkaan pystytä takaamaan jäsenten välistä tasapuolisuutta, jota hallitus pitää keskeisenä arvona liiton toiminnassa. Prosenttiperusteisuus on ainoa aidosti tasapuolinen jäsenmaksutapa.

Kuten aloitteessa todetaan, suosii jäsenmaksukatto niitä jäseniä, joiden tulot ovat keskimääräistä korkeammat. Tämä johtaisi liiton ja työttömyyskassan jäsenmaksujen vähenemiseen. Kuitenkin juuri näillä jäsenillä on myös keskimääräistä paremmat mahdollisuudet maksaa jäsenmaksunsa.

Hallitus pitää aloitteessa esiin nostettua huolta aiheellisena, mutta hallitus ei näe ongelman ratkaisuna jäsenmaksukattoa.

Liiton budjetti ja toiminta perustuvat vuosittaisiin jäsenmaksutuloihin. Nykyisenlaajuisen ja laadukkaan toiminnan turvaaminen edellyttää vähintään nykytasosta jäsenmaksutuloa. Jäsenmaksukatto kuitenkin käytännössä vähentäisi liiton ja työttömyyskassan jäsenmaksutuloja.

Hallitus pitää tärkeänä, että myös ne jäsenet, jotka ansaitsevat keskimääräistä pamilaista enemmän, kokevat liiton omakseen. Tässä keskeisellä sijalla tulisi olla ammatti-identiteetin korostaminen. Mikäli asettaudumme kilpailuasetelmaan Yleisen työttömyyskassan kanssa pelkällä jäsenmaksulla, jätämme huomiotta koko liiton perustehtävän; työelämän, työehtojen ja työntekijöiden oikeuksien puolustamisen.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että liiton jäsenmaksu pidetään edelleen prosenttiperusteisena. Tällä tavoin toteutuu parhaiten jäsenten välinen tasapuolisuus jäsenmaksuissa.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Edustajisto päättää, että liiton jäsenmaksu pidetään edelleen prosenttiperusteisena. Tällä tavoin toteutuu parhaiten jäsenten välinen tasapuolisuus jäsenmaksuissa.

Aloite 2: Ay-koulutuskorvaus myös varahenkilöille

Esitämme palkallista ay-koulutusta luottamus- ja työsuojeluhenkilöiden varahenkilöille.

Varahenkilöiden koulutus on tärkeää, jos jostain äkillisestä syystä joutuu astumaan varsinaisen luottamushenkilön paikalle. Kaupanalan luottamusmiehen sopimuksessa on varahenkilöt mukana. Tasapuolisuuden nimissä tulee MARA-alan sopimukseenkin saada varahenkilönsä koulutus mukaan.

Pam hotelli ja ravintola-alan Turun osasto ry 702

Hallituksen lausunto:

Kaupan alalle saatiin 1.4.2011 alkaen ensimmäisen kerran varaluottamusmiehen ja 1. varatyösuojeluvaltuutetun oikeus koulutukseen. Koulutus koskee vain peruskurssia, mutta oli avauksena tärkeä. Vartiointialan työehtosopimuksen osana noudatetaan SAK-TT yleissopimusta, joka myös antaa varaedustajille koulutusoikeuden. Sama oikeus on pääsääntöisesti muissakin työehtosopimuksissa, joissa noudatetaan SAK-TT yleissopimusta.

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevassa työehtosopimuksessa 1.4.2012 – 30.4.2014 on sovittu neuvotteluosapuolten välillä työryhmästä, jonka toimeksiantona on saattaa koulutussopimus (MaRa – HRHL 1.12.1993) ajan tasalle. Tämän uudistustyön yhtenä tavoitteena on, että myöskin marava -alalla työnantajat kustantavat luottamusmiehen- ja työsuojelukoulutukset varaluottamusmiehille ja työsuojelun varavaltuutetuille kuten esim. kaupan alalla.

Vastaava luottamushenkilöiden koulutusoikeus on ollut työehtosopimusesityksenä Kiinteistöpalvelualan ja niiden pienempien alojen osalta, joissa kirjausta ei vielä ole.

Päätösesitys:

Marava-alalla työryhmä neuvottelee uuden koulutussopimuksen ja neuvottelutulos saatetaan edelleen sopimusaloimikunnan hyväksyttäväksi. Muilla aloilla huomioidaan uudelleen työehtosopimusneuvottelutavoitteena luottamushenkilöiden laajempi koulutusoikeus.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Marava-alalla työryhmä neuvottelee uuden koulutussopimuksen ja neuvottelutulos saatetaan edelleen sopimusaloimikunnan hyväksyttäväksi. Muilla aloilla huomioidaan uudelleen työehtosopimusneuvottelutavoitteena luottamushenkilöiden laajempi koulutusoikeus.

Aloite 3: MaRaVa-alan ammattitaidon arvostuksen nostamiseksi olisi kaikki hankittu koulutus huomioitava palkkauksen perusteissa

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Majoitus-, ravitsemis-, ja vapaa-ajan aloilta ollaan vähentämässä koulutuspaikkoja, erityisesti kasvukeskuksissa on kuitenkin näissä työtehtävissä pulaa osaavista tekijöistä. Palvelualat ovat jatkossakin työvoimavaltaisia aloja, nämä tehtävät tehdään aina siellä missä kysyntä ja käyttäjät ovat. Suomi haluaa kehittää mainettaan matkailumaana vapaa-ajan ja kongressimatkailussa. Tähän tarvitaan eri palvelualojen ammattilaisia. Hyvinvointipalveluiden tarve ja kysyntä on myös kasvussa mm. väestön ikääntymisen myötä. Näissä palveluissa kysynnän lisääntymisen lisäksi myös vaatimustaso kasvaa.

Laadukkaiden palveluiden tarjoaminen, oli kyse turismista, vapaa-ajan nautiskelusta tai hyvinvointipalveluista, edellyttää ammattitaitoisia tekijöitä keittiössä ja asiakaspalvelussa. Vain ammattitaitoiset tekijät pystyvät takaamaan mm:

- Ruoan ja elintarvikkeiden turvallisuuden
- Ruoan ravitsemuksellisen laadun, erityisesti hyvinvointipalveluissa
- Lainsäädännön noudattamisen
- Kustannustehokkaan toiminnan, erityisesti hyvinvointipalveluissa joissa kustannukset maksetaan kokonaan tai osittain yhteiskunnan varoista
- Suomibrändin näkyvyyden laadukkaana ruokakulttuurina
- Kestävän kehityksen toteutumisen

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden heikkeneminen aiheuttaa tilanteen, jossa työtehtäviin palkataan ammattitaidottomia työntekijöitä jotta saadaan edes joku tekemään näitä tehtäviä.

MaRaVa-alojen työntekijöiden työehtosopimus ei kannusta työntekijöitä pätevoitymään tehtäviin koska palkkauksessa täysin kouluttamaton työntekijä saa nyt saman palkan kuin pätevä työntekijä.

Alan ammattitaidon arvostuksen nostamiseksi olisi hankittu kaikki koulutus huomioitava palkkauksen perusteissa.

Talouden suhdannevaihteluista huolimatta palvelusektorin työvoimatarve ei näytä vähenevän. Väestön ikärakenteen muuttuessa tarve hoiva-, ravinto- ja siivouspalveluille on vain lisääntymässä. Syyskuussa 2011 ruokapalvelualan työntekijätason ammattiosaamista edellyttäviä työpaikkoja (kokit, ruokapalvelutyöntekijät, tarjoiluhenkilökunta) oli työministeriön kautta haettavissa keskimäärin yli 600 avointa tehtävää (koko Suomen alueella). Kun tähän lukuun lisätään piilotyöpaikat ja muiden rekrytointikanavien kautta haettavat työpaikat, päädytään vajaaseen tuhanteen avoimeen ravitsemisalan työpaikkaan kuukausitasolla.

Yhteiskunnallisilta kustannusvaikutuksiltaan merkittävän ravitsemisalan osaamisen varmistaminen on nostettava tulevaisuuden ruokastrategioissa ykkösasemaan. Vain osaava ja ammattitaitoinen henkilökunta kykenee loihtimaan suositusten mukaista ruokaa, valmistamaan ruokaa taloudellisesti ja teknisesti oikein sekä vähentää ruokapalveluiden turhaa ympäristökuormitusta. Osaamisella varmistetaan myös ruoka- ja elintarviketurvallisuus.

Suomalaisen ruoan tuoreuden, maun ja terveellisuuden säilyttäminen tulisi nähdä suurena mahdollisuutena jatkossakin. Ruoka ja ravitsemisalan osaamista tulisi arvostaa muutoinkin kuin tehokkuusnäkökulmasta.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Työurien pidentämisen näkökulmasta koulutusjärjestelmään tarvitaan muutos, joka tukee työelämässä ammattitaidon ja vahvan kokemuksen hankkineiden pätevöitymistä alan asiantuntijatehtäviin, joissa työuraa on mahdollista pidentää työn fyysisen kuormittavuuden vähentyessä.

Koulutuksen tulisi tukea työurien pidentämisen kehittymistä myös työuran loppupäästä. Marava-ala on fyysisesti kuormittavana alana tyypillinen ennenaikaisen eläköitymisen ala. Suurimmalla osalla alan kokeneita tekijöitä ja osaajia ei ole aiemman koulutuksensa perusteella mahdollisuutta siirtyä fyysisesti kevyempiin asiantuntija tai opetustehtäviin, koska suurimpaan osaan näistä edellytetään amk-tutkintoa. Kehitettäessä korkea-asteen tutkintoja tulisi kehitystyössä ottaa huomioon myös tämän ammatillisesti vahvan osaajaryhmän mahdollisuudet täydennyskoulutuksen kautta suorittaa korkea-asteen opintoja mm. työantajan aloitteesta ja lähetteenä tai omaehtoisesti ilman, että opintojen aloitus kaatuu lukiotaustaa suosivaan pääsykoejärjestelmään.

Työpaikoilla tapahtuvan oppimisen lisääntyminen on hyvä asia, mutta edellyttää oppilaitosten resursseista riittävää tukea työpaikkakouluttajien ja opiskelijoiden tukemiseen näiden jaksojen aikana. Vastuuta oppimisen laadusta ei saa siirtää työelämän edustajien vastuulle.

Palvelualoilla tarvitaan tulevaisuudessakin osaavia tekijöitä.

Sirpa Aly
Päätösvaltuutettu

Hallituksen lausunto:

Hallitus toteaa, että aloitteessa on tuotu kattavasti esiin työntekijöiden ammattitaidon merkitys koko matkailu- ja ravintola-alan imagolle ja kannattavuudelle. Ammattitaidon ja työn vaativuuden huomioiminen on olennaista, jotta alan palkkausjärjestelmä olisi kannustava ja oikeudenmukainen. Ammattitaidon arvostaminen ja ammattitaitoisen työvoiman ansiotason turvaaminen ovat avaintekijöitä myös siinä, että alalle saadaan jatkossakin ammattitaitoista työvoimaa.

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajanpalveluita koskeissa työehtosopimusneuvotteluissa on sovittu alan palkkausjärjestelmän uudistamisesta ja asia on liittojen välisessä työryhmässä valmisteltavana. Kyseessä on tärkeä ja laajakantoinen uudistus, jota täytyy valmistella huolellisesti. Erilaiset ammattitaitovaatimukset eri työtehtävissä ja työn muun vaativuuden huomioon ottaminen nykyistä paremmin ovat lähtökohtaisesti uudistuksessa sekä työntekijä- että työnantajapuolen tavoitteena.

Aloitteessa esiintuotu koulutuksellinen muutosturva on erittäin ajankohtainen ja sillä on merkitystä myös muiden pamilaisten alojen työntekijöille, esimerkiksi siivoojille kiinteistöpalvelualalla. Tällä hetkellä koulutusjärjestelmä ei tue parhaalla mahdollisella tavalla alan vaihtamista tai tehtävien vaihtamista alan sisällä fyysisesti vähemmän kuormittaviin. Myös koulutusjärjestelmää tulisi kehittää kolmikantaisesti siten että se oikeasti tukisi ja mahdollistaisi ikääntyviä työntekijöitä jaksamaan työssä pidempään.

Päätösesitys:

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Edustajisto päättää, että aloite siirretään matkailu- ravintola- ja vapaa-ajanpalvelualan työntekijöiden ja esimiesten sopimusaloimikuntiin ja huomioidaan matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajanpalveluita koskevien työehtosopimusten palkkausjärjestelmiä uudistettaessa.

Edustajisto katsoo, että liiton koulutuspoliittisessa vaikuttamisessa erityisesti kehittämisalueeksi tulee nostaa koulutusjärjestelmän uudistaminen siten, että se tukisi työntekijöiden mahdollisuuksia vaihtaa alaa tai työtehtäviä alan sisällä vähemmän kuormittaviin tehtäviin.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään matkailu- ravintola- ja vapaa-ajanpalvelualan työntekijöiden ja esimiesten sopimusaloimikuntiin ja huomioidaan matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajanpalveluita koskevien työehtosopimusten palkkausjärjestelmiä uudistettaessa.

Edustajisto katsoo, että liiton koulutuspoliittisessa vaikuttamisessa erityisesti kehittämisalueeksi tulee nostaa koulutusjärjestelmän uudistaminen siten, että se tukisi työntekijöiden mahdollisuuksia vaihtaa alaa tai työtehtäviä alan sisällä vähemmän kuormittaviin tehtäviin.

Aloite 4: Tilapäinen poissaolo kuoleman ja hautajaisten johdosta

Lisäys tess:in: poissaolo koskisi myös avopuolisija

Koska suuri osa pareista nykyään asuu avoliitossa, silloin tessin pykälä koskisi heitäkin tämä poistaisi epätasa- arvon ja kyselyt.

Pam Liikealan Lahden seudun os. ry. 062

Hallituksen lausunto:

Palvelualojen ammattiliiton tulkinnan mukaan Kaupan työehtosopimuksen määräyksen maininta puolisoista jo nyt kattaa myös avopuolison. Tulkinnan varmistamiseksi ja selkeyttämiseksi on se perusteltua erikseen työehtosopimuksessa mainita.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimusaloimikuntaan. Edustajisto suosittelee, että myös muiden alojen sopimusaloimikunnat arvioivat tarvetta käsitellä asiaa.

Kari Peltovirta (Häme-Pirkanmaa): teki kannatetun muutosesityksen: ”Työehtosopimukseen täydennetään lähiomaiseksi myös samassa taloudessa asuva avopuoliso ja rekisteröidyssä parisuhteessa asuva henkilö. Aloite siirretään kaikkiin sopimusaloimikuntiin.”

Aloite siirrettiin menettelytapavaliokuntaan.

Menettelytapavaliokunta esittää, että aloite siirretään kaikkiin sopimusaloimikuntiin.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Päätös:

Työehtosopimukseen täydennetään lähimaiseksi myös samassa taloudessa asuva avopuoliso ja rekisteröidyssä parisuhteessa asuva henkilö. Aloite siirretään kaikkiin sopimusaloimikuntiin.

Aloite 5: Koulutussopimus

Varatyösuojeluvaltuutettujen koulutus oikeus

Työsuojelupäiville kutsuttaisiin myös varavaltuutetut koska kaikissa yrityksissä päävaltuutettu ei edes osallistu työsuojelupäiville niin kutsu menisi myös varavaltuutetuille. Varavaltuutetun kutsuminen saattaisi lisätä osallistujien määrää, koska hän voisi olla aktiivisempi koulukseen. Kun varsinainen jää pois työstään, niin varalla olisi paremmat tiedot jatkaa tehtävässä.

Pam Liikealan Lahden seudun os. ry. 062

Hallituksen lausunto:

PAMin työsuojelupäivät on järjestetty vuodesta 2008 lähtien kaksipäiväisenä viikonlopputilaisuutena. Kokouspaikkana on ollut Petäys lukuun ottamatta yhtä vierailua Tallinnaan. Tilaisuuteen on yleensä osallistunut noin 60 -70 henkilöä. Osallistujille on kustannettu matkat, ruokailu ja majoitus, mutta mahdollista ansionmenetystä ei ole korvattu. Koska tilaisuus ei kuulu liittojen välisen koulutussopimuksen piiriin, työnantaja ei ole velvollinen maksamaan luottamushenkilöille osallistumisajalta palkkaa.

Tilaisuuteen on kutsuttu kaikki Pamin luottamushenkilörekisterissä olevat työsuojeluvaltuutetut ja työsuojeluasiamiehet kaikilta Pamin sopimusaloilta. Varatyösuojeluvaltuutettuja ei ole kutsuttu, koska varsinainen työsuojeluvaltuutettu ja varatyösuojeluvaltuutetut työskentelevät samassa yrityksessä, joskaan eivät välttämättä samassa toimipisteessä. Työsuojeluasiamiehet on kutsuttu, koska heidät useimmiten on tarkoituksellisesti valittu eri toimipisteistä kuin yrityksen varsinainen työsuojeluvaltuutettu. Jollei kutsun saanut itse pääse osallistumaan tilaisuuteen, kutsu on kehoitettu toimittamaan varatyösuojeluvaltuutetulle. Työpaikan työsuojeluvaltuutetulla ei ole velvollisuutta osallistua tilaisuuteen, vaikka sitä tietysti toivotaan.

Myös varatyösuojeluvaltuutettujen kutsumista on harkittu, mutta toistaiseksi osallistujia on ollut niin paljon, että varatyösuojeluvaltuutettujen kutsuminen ei ole ollut mahdollista. Kutsuttavien määrää rajoittaa ensisijaisesti työsuojelupäiviin talousarviossa varatut määrärahat sekä myös käytettävissä olevien tilojen koko.

Päätösesitys:

Mikäli PAMin työsuojelupäivien osallistujamäärät alkavat laskea nykyisestä, kutsu lähetetään harkinnan mukaan myös varatyösuojeluvaltuutetuille. Kutsussa myös korostetaan, että se tulisi toimittaa varatyösuojeluvaltuutetulle siinä tapauksessa, ettei itse pääse osallistumaan.

Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa) teki kannatetun muutosesityksen: *”Kutsu lähetetään työsuojelun I –varavaltuutetuille, mikäli varsinainen työsuojeluvaltuutettu ei ole PAMin jäsen. Kutsu lähetetään työsuojelun II varavaltuutetulle, mikäli varsinainen työsuojeluvaltuutettu, eikä I-varatyösuojeluvaltuutettu ole PAMin jäseniä.”*

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Aloite siirrettiin menettelytapavaliokuntaan.

Menettelytapavaliokunta esitti pitäytymistä alkuperäisessä päätösesityksessä.

Päätös:

Mikäli PAMin työsuojelupäivien osallistujamäärät alkavat laskea nykyisestä, kutsu lähetetään harkinnan mukaan myös varatyösuojeluvaltuutetuille. Kutsussa myös korostetaan, että se tulisi toimittaa varatyösuojeluvaltuutetulle siinä tapauksessa, ettei itse pääse osallistumaan.

Aloite 6: Kesälomapäivien kertyminen pitkissä työsuhteissa

Yli kymmenen vuotta työsuhteessa olleille kesälomapäivien kertymä olisi 3 päivää kk

Koska palkkataulukko päättyy 8-vuoteen, niin tällä palkittaisiin työntekijää. Täten hän sitoutuisi työhönsä ja loma auttaisi jaksamaan työssä pidempään.

Pam Liikealan Lahden seudun os. ry. 062

Hallituksen lausunto:

Työntekijän palkitseminen pitkäaikaisesta saman työnantajan palveluksessa työskentelystä on perusteltavissa sitouttamisella sekä samalla ikääntyvien työntekijöiden työssä jaksamisen tukemisella.

Tilastotietojen perusteella noin puolet kaupan alan työntekijöistä olisi palvelusvuosien mukaan määräyksen soveltamisalan piirissä. Vaihtuvuuden vuoksi kustannusvaikutus kuitenkin on pienempi, jos vapaaseen olisi oikeutettu vain saman työnantajan palveluksessa yli 10 vuotta palvelleet.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimuslatoimikuntaan.

Anne Nyman (Häme-Pirkanmaa) piti puheenvuoron lomien ja vapaiden lisäämisen tarpeesta. Viides kesälomaviikko on tärkeä tavoite, jonka puolesta tulee kamppailla.

Päätös:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimuslatoimikuntaan.

Aloite 7: Liiton tilaisuuksiin ja koulutuksiin osallistuvien luottamushenkilöiden, edustajien ja jäsenten vakuutusturva ja vakuutukset

Tapaturman sattuessa liiton tilaisuuksissa, liitto antaa loukkaantuneelle / loukkaantuneille vakuutuskortin tai maksusitoumuksen nimettyyn lääkärikeskukseen, sairaalaan tms., jotta hoito päästään aloittamaan mahdollisimman pian ilman, että loukkaantuneen / loukkaantuneiden tarvitsee käyttää omaa rahaa. Liiton tilaisuuksiin ja koulutuksiin osallistuvien luottamustehtävissä toimivien henkilöiden vakuutusturva tarkistetaan ja

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

nostetaan vähintään samalle tasolle kuin se on liiton henkilökunnan osalta. Liiton eläkeläisten osalta kaiken kattava vakuutusturva on ennenkuulumaton, eikä se ole mitenkään hyväksyttävissä.

Luottamushenkilöt ovat vapaa-ajalla vakuutettuja liiton toimesta. PAMin edustajistossa Turussa (15- 16.11.2011) sattunut tapaturma toi esille puutteita liiton vastuukysymyksissä ja vakuutuksissa. Liitolla ei ollut vakuutusta, joka olisi kattanut mitään ko. tapaturmasta aiheutuneita kuluja. Vakuutusasiaa selvitetessä kävi ilmi, ettei liitolla ole maksusitoumuksia lääkärikeskusten, eikä sairaaloiden kanssa. PAMin tilaisuuksissa ei ole varauduttu tapaturmien, eikä onnettomuuksien varalta. PAMilla ei ole nimettyä ensiapuvastaavaa, joka tarvittaessa lähtee loukkaantuneen mukaan lääkäriin tai sairaalaan. PAMilla ei ole antaa loukkaantuneelle vakuutuskorttia, jolla voisi maksaa akuutista hoidosta aiheutuvat välttämättömät tutkimukset, lääkärinpalkkiot, lääkkeet, ambulanssin, taksin, tarvittavat apuvälineet tai muut mahdolliset kulut.

Tapaturman sattuessa liiton kursseilla, koulutuksissa, kokouksissa jne. joutuu osallistujia ennen hoitoon pääsyä ensin itse maksamaan kaikki kulut ja hakemaan korvauksia jälkikäteen vakuutuksesta. Ko. tapauksessa loukkaantunut on joutunut odottamaan rahoja 5-8 viikkoa / korvaushakemus. Hoidon kustannukset voivat olla huomattavan korkeat, eikä meillä pieni-palkkaisilla PAMilaisilla välttämättä ole sellaisia summia edes käytettävissä, ei käteisenä, eikä luottokortilla. Tilanne on kohtuuton ja voi pahimmassa tapauksessa estää tai viivästyttää loukkaantuneen asianmukaiseen hoitoon pääsemistä, kuntoutusta ja töihin paluuta.

Miten on mahdollista, että luottamushenkilöiden vakuutukset "eivät korvaa mitään"? Miksi luottamushenkilöiden vakuutusturva ei ole "kaiken kattava" jos tällainen etu on liiton eläkeläisillä? Liiton henkilökunta ja eläkeläiset ovat "täyden vakuutusedun" piirissä. Tilanne on erikoinen ja Turussa 16.11.2011 käytetyn puheenvuoron mukaan kyseenalainen. Etenkin PAMin eläkeläisten vakuutuksen sisältö ja kattavuus herättivät edustajien keskuudessa suurta närkästystä ja paheksuntaa. Luottamustehtävissä toimivat ovat liiton ydinjoukkoa, niitä kaikkein tärkeimpiä henkilöitä, joista PAMin on pidettävä nykyistä parempaa huolta.

PAM Hotelli- ja ravintola-alan pääkaupunkiseudun osasto ry
Merja Lehto
ao.716 puheenjohtaja

Hallituksen lausunto:

Aloitteessa esitetään parannuksia liiton tilaisuuksissa loukkaantuneiden vakuutusturvaan viitaten edustajiston syyskokouksessa 2011 Turussa sattuneen tapaturman jälkihoitoon.

PAMin luottamushenkilöt ovat järjestötoiminnan osalta vakuutettuja If:n kautta. Järjestövakuutus kattaa kaikki järjestötehtävissä sattuneet tapaturman tai sairauden hoitokulut ilman ylärajaa ja omavastuuta. Järjestövakuutuksen luonteen mukaisesti liiton on vahvistettava, että vahingoittunut on liiton jäsen ja vahinko on sattunut liiton tapahtumassa tai tilaisuudessa.

Hoitopaikat suostuvat pyytämään laskutuslupaa ainoastaan isommissa n. 1000 euron ylittävissä tutkimuksissa ja toimenpiteissä. Näihin on Ifin Järjestövakuutuksesta annettu laskutuslupa. Vahingon kärsineellä on mahdollisuus valtuuttaa vakuutusyhtiö hakemaan korvaus Kelasta. Suurin osa lääkäriasemista vähentää nykyään automaattisesti kelakorvauksen pois maksusta.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Ifin palvelulupaus korvausasioissa on ottaa vahinko käsittelyyn 48 tunnin sisällä nettihakemuksen saapumisesta. Mikäli tapaturma on ilmoitettu järjestelmään asianmukaisesti, on toteutunutta 5-8 viikon odotusaikaa pidettävä kohtuuttomana.

Vastaavien tapausten varalle liitto on hankkinut If:ltä 50kpl vakuutuskortteja. Näitä voidaan käyttää laskutuksen yhteydessä, mikäli lääkäriasema suostuu laskuttamaan kortin esittäneen henkilön hoitokulut suoraan vakuutusyhtiöltä. Liiton tapahtumissa sattuneiden tapaturmien korvaushakemukset tulee aina lähettää keskitetysti liiton kansion kautta. Näin kyetään varmistumaan nopeasti siitä, että henkilö on liiton jäsen sekä tapaturma sattunut liiton tilaisuudessa tai tapahtumassa. Tämä nopeuttaa korvausprosessia.

Edustajiston kokouksessa keskusteluttaneet eläkkeensaajien etuudet liittyen terveydenhuoltoon olivat osa aiempaa työehtosopimusta. 1.1.1994 jälkeen eläköityneitä työntekijöitä ne eivät ole enää koskeneet.

Päätösesitys:

Edustajisto merkitsee aloitteen sekä lausunnossa mainitut, jo käyttöön otetut toimenpiteet tiedoksi. Edustajisto velvoittaa, että PAMin hallintoelinten kokouksissa on paikalla henkilö jolla on mukanaan vakuutuskortti.

Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa) teki kannatetun muutosesityksen. ”*Edustajisto merkitsee aloitteen sekä lausunnossa mainitut, ____/____ 2012 käyttöön otetut toimenpiteet tiedoksi. Edustajisto velvoittaa, että PAMin hallintoelinten kokouksissa on paikalla henkilö jolla on mukanaan vakuutuskortti.*

Aloite siirrettiin menettelytapavaliokuntaan.

Menettelytapavaliokunta esittää esitystä, jonka mukaan henkilöiden lukumäärä voi olla suurempi kuin yksi.

Päätös:

Edustajisto merkitsee aloitteen sekä lausunnossa mainitut, jo käyttöön otetut toimenpiteet tiedoksi. Edustajisto velvoittaa, että PAMin hallintoelinten kokouksissa on paikalla henkilöitä, joilla on mukanaan vakuutuskortti.

Aloite 8: PAMin tilaisuuksissa ei ole varauduttu onnettomuuksien varalta

Ensiapuvastaavan ja varahenkilön nimeäminen PAMin tilaisuuksiin, koulutuksiin, kokouksiin jne. Tarvittaessa pitää nimetä useampia ensiapuvastaavia ja heille varahenkilöt, tilaisuuden osallistujamäärän mukaan. Ohjeistus onnettomuus-, ja tapaturmatilanteiden varalle. Tiedotusvastaavan nimeäminen suuronnettomuuksien varalta.

Kaikkiin PAMin järjestämiin tilaisuuksiin nimetään ensiapuvastaava ja varahenkilö, joka tarvittaessa lähtee loukkaantuneen mukaan lääkäriin tai sairaalaan tai on muuten apua tarvitsevan tukena. Nimetyn henkilön tulee olla valmiudessa päivystämään 24h/vrk tilaisuuden kestosta riippuen. Nimettyjä ensiapuvastaavia ja heille varahenkilöt pitää olla riittävästi suhteutettuna tilaisuuden osallistujamäärän mukaan. Esim. 1+1 jokaista alkavaa 50. henkilöä kohden.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

PAMin pitää laatia toimintasuunnitelma ja ohjeistus tapaturma-, ja onnettomuustilanteiden varalle. Tämän lisäksi myös suuronnettomuuksien varalle on laadittava ohjeistus ja nimettävä vastuuhenkilöt ja tiedotusvastaava. Vastuuhenkilöiden yhteystiedot, tiedot vakuutuksista, ohjeistukset tapaturmien-, ja onnettomuuksien varalta pitää antaa tiedoksi aina liiton ko. tilaisuuksiin osallistuville.

Tilaisuuden järjestäjän tulee huolehtia osallistujien turvallisuudesta.

PAMin tilaisuuksissa on usein osallistujia useilta eri paikkakunnilta. Tapaturman tai onnettomuuden sattuessa liiton kursseilla, koulutuksissa, kokouksissa jne. joutuu osallistuja tällä hetkellä itse selvittämään auki olevat hoitopaikat, niiden sijainnin ja yhteystiedot ja järjestämään kuljetuksen. Heillä ei välttämättä ole siihen riittäviä resursseja tapaturman tai onnettomuuden laadusta riippuen. Tapaturma tai onnettomuus on yleensä äkillinen ja ennalta arvaamaton. Tällaisessa tilanteessa ei loukkaantuneella välttämättä ole aikaa, mahdollisuutta, eikä riittäviä välineitä alkaa etsiä tarvittavia yhteystietoja. Hoitoon pääsy saattaa viivästyä. On myös huomioitava, että onnettomuustilanteissa kaikki ihmiset eivät välttämättä toimi loogisesti. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että joku ottaa vastuun ja huolehtii käytännön asioista.

Nimetty vastuuhenkilö/ ensiapuvastaava selvittää ko. tilaisuuden pitopaikkakunnan sairaaloiden ja lääkäriasemien yhteystiedot ja päivystykset, sekä aukioloajat mahdollisten onnettomuuksien varalta. Onnettomuuksien sattuessa aikaa selvittelyyn, ei ehkä ole.

PAM Hotelli- ja ravintola-alan pääkaupunkiseudun osasto ry
Merja Lehto
ao.716 puheenjohtaja

Hallituksen lausunto:

Aloitteessa esitetään ensiapuvastaavien nimeämistä liiton tapahtumiin sekä toimintasuunnitelmaa ja ohjeistusta tapaturmien sekä onnettomuuksien varalta.

PAM pitää suurimmat tilaisuutensa, mm. hallintoelinten kokouksensa joko Petäyksessä tai erillisissä kongressikeskuksissa. Yleinen käytäntö on, että kyseisiä kokous- tai muita tiloja hallinnoivalla yrityksellä on selkeä suunnitelma mm. onnettomuuksien varalta. Tämä koskee mm. evakuointisuunnitelmia, paloturvallisuutta jne. Tätä on myös edellytettävä kokouspaikkoja valittaessa.

Ensiaputaitoisten henkilöiden läsnäolo suurissa tilaisuuksissa on tärkeää, ja vaatimus aiheen osalta tulee ottaa vakavasti. Näiltä osin voidaan käyttää paitsi liiton henkilöstön, myös mm. hallintoelinten jäsenten osaamista. Tätä silmällä pitäen kerätään tulevassa edustajiston kokouksessa nimilista ensiapukurssin käyneistä henkilöistä, jotka osallistuvat kokoukseen.

Päätösesitys:

Edustajisto katsoo, että PAMin tulee varmistaa ensiaputaitoisen henkilön paikallaolo merkittävimmissä kokoontumisissa, sekä edellyttää kokouspaikoiltaan mm. selkeän pelastussuunnitelman olemassaoloa.

Merja Lehto (Helsinki-Uusimaa) teki kannatetun muutosesityksen: *”Edustajisto katsoo, että PAMin tulee varmistaa ensiaputaitoisten henkilöiden paikallaolo merkittävimmissä*

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

kokoontumisissa, sekä edellyttää kokouspaikoiltaan mm. selkeän pelastussuunnitelman olemassaoloa.”

Talousjohtaja Jukka Mattila kommentoi Lehdon esille nostamia asioita.

Aloite siirrettiin menettelytapavaliokuntaan.

Menettelytapavaliokunta yhtyy muutosesitykseen.

Päätös:

Edustajisto katsoo, että PAMin tulee varmistaa ensiaputaitoisten henkilöiden paikallaolo merkittävimmissä kokoontumisissa, sekä edellyttää kokouspaikoiltaan mm. selkeän pelastussuunnitelman olemassaoloa.

Aloite 9: Toisesta liitosta siirtyvän jäsenen tietojen tarkistaminen ja ajan tasalle saattaminen

Toisesta liitosta PAMIin siirtyvän jäsenen tiedot tarkistetaan aina jäseneltä tai työnantajalta.

Liitot tekevät ”virheen” jäsentodistuksen kirjoituksessa, jos jäsenyys / jäsenmaksutiedot tarkistetaan vain koneelta.

Palkanmaksuajankohdasta riippuen voivat työnantajan selvitykset ay-maksujen perinnästä vielä puuttua ja etenkin työnantajaperinnässä olevan jäsenen siirtotodistus voi näin ollen olla ”väärä” ja näyttää, ettei jäsenyys ole voimassa. Ongelma poistuu vain sillä, että siirtotapauksessa tiedot tarkistetaan aina jäseneltä tai työnantajalta.

Tämä nykyinen käytäntö, jossa tiedot tarkistetaan vain koneelta aiheuttaa turhaa työtä, vaivaa ja ylimääräisiä kuluja niin jäsenelle, luottamushenkilöille kuin liitollekin.

Esimerkki:

Jäsen liittyi PAMIin 1.1.2012, jäsenyys oli voimassa toisessa liitossa 31.12.2011 asti. Työnantajan tiedot jäsenen ay-maksujen maksamisesta olivat kuitenkin vielä puuttuneet ja siirtotodistus oli kirjoitettu vain siihen asti mitä konetiedot näyttävät, eli jäsenen jäsenyys oli huomioitu vain edelliseen jäsenmaksuun asti. Jäsen olisi joutunut maksamaan ”rästimaksuja” tai liittymään liittoon uutena jäsenenä. Jäsenen kannalta tilanne on kiusallinen ja hämmentävä, kun ”jäsenyys on katkolla”, vaikka kaikki jäsenmaksut olisi asianmukaisesti maksettu ajallaan.

PAM Hotelli- ja ravintola-alan pääkaupunkiseudun osasto ry
Merja Lehto
ao.716 puheenjohtaja

Hallituksen lausunto:

Nykyisen käytännön mukaan jäsenyystiedot tarkistetaan aina edellisestä liitosta, jos jäsen on ilmoittanut edellisen liittonsa ja valtuuttanut PAMin hoitamaan jäsenyyden siirron.

Jäsenelle lähetetään kirje, jos edellisen liiton jäsenyys päättyy ennen 30 päivän siirtymisaikaa. Kirjeessä kerrotaan, mihin asti edellisen liiton tietojen mukaan jäsenmaksut ja

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

niiden myötä jäsenyys on kunnossa. Jäsentä ohjeistetaan ottamaan yhteyttä edelliseen liittoonsa selvittääkseen puuttuvat jäsenmaksut ja säilyttääkseen oikeuden ansiosidonnaiseen päivärahaan. Yli 30 päivän jäsenyysskatkon tapauksessa oikeus ansiosidonnaiseen päivärahaan ei siirry Palvelualojen työttömyyskassaan.

Edellisen liiton lähettämässä jäsenyyden siirtotodistuksessa on yleensä maininta, jos jäsen on ollut työnantajaperinnässä. Yli 30 päivän jäsenmaksukatkon olleessa kyseessä jäsentä pyydetään ottamaan yhteyttä edelliseen liittoon/työttömyyskassaan ja selvittämään puuttuvan jäsenmaksuajan. Jos jäsen on maksanut jäsenmaksut itse, lähetetään myös em. kirje ja jäsenelle annetaan mahdollisuus hoitaa puuttuva väli kuntoon edellisen liiton kanssa.

Ns. vajaata jäsenyydistodistusta ei lähetetä työnantajaperinnässä olleelle, vaan odotetaan, että kaikki perityt jäsenmaksut ovat saapuneet ja kirjautuneet rekisteriin. Kaikki liitot eivät myöskään halua todistusta, vaan he pyytävät sen vain tarvittaessa.

PAMista eroavalle jäsenelle eropäiväksi kirjataan jäsenen ilmoittama päivä tai eroilmoituksen saapumispäivä. Tällöin jäsenellä on aina mahdollisuus maksaa puuttuvat jäsenmaksut. Jäsenyydistodistus uudelle liitolle kirjoitetaan kuitenkin aina ajalle, jolta jäsentiedot ovat kunnossa. Jos maksuja puuttuu, ne pitää maksaa.

Jäsenrekisteri ei siis enää lähetä toisesta liitosta PAMIin liittyneille uusille jäsenille automaattisesti ns. 30 päivän katkokirjettä eikä pyydä automaattisesti jäsenyydistodistusta edellisestä liitosta. Jatkossa jäsenyydistodistus pyydetään vain tarvittaessa ja mahdolliset puuttuvat jäsenmaksut edellisen liiton ajalta selvitetään yksittäistapauksina silloin, kun niillä on merkitystä jäsenen etuuksiin.

Päätösesitys:

Edustajisto toteaa lausunnossa kuvatun menettelytavan sekä hallituksen lausunnon asiaan.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Edustajisto toteaa lausunnossa kuvatun menettelytavan sekä hallituksen lausunnon asiaan.

10: Aloitteet kaupan TES:een liittyen

1. Kaupan alalla lomaa ei työn henkisen ja fyysisen kuormituksen takia ole vielä riittävästi. Työviikko on ollut jo kauan 5-päiväinen, joten lomaviikkokin pitäisi muuttaa 6-päiväisestä 5-päiväiseksi, kuten esimerkiksi kunta-alalla on ollut jo kauan. Näin nykyisellä lomakertymällä (2,5 pvää/kk) saataisiin yksi lomaviikko vuoteen lisää.
2. Vaihtuvuus alallamme on suurta, minkä takia myös rekrytointiin käytetään isoja summia. Sekä työnantajan että työntekijän etu on, että työntekijät sitoutuvat omaan työpaikkaansa. Niinpä pitkään saman työnantajan palveluksessa työskennellelle työntekijälle tulisi antaa enemmän lomaa. 10 vuoden työsuhteesta alkaen lomaa kertyisi kolme päivää / kuukausi.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

3. Kaupan alalle on saatava lisää vuosiportaita. 8. vuoden myyjän palkan saavutettuaan palkka ei korotu enää kuin yleiskorotusten verran, vaikka ammattitaito, asiantuntemus ja kokemus kasvavat jatkuvasti.
4. Yksintyöskentelyn lisääntyttyä myös pienten kauppojen ryöstöt ovat valitettavasti nykyään päivittäistä arkea. Huumeidenkäyttäjät ovat yhä useammin ryöstöjen tekijöinä uhaten myyjiä huumeneuloilla. Myyjän työturvallisuutta lisäksi huomattavasti hepatiittirokotuksen antama suoja, mutta rokote on matalapalkka-alalla työskenteleville varsin kallis. Työnantajan on joko maksettava työntekijän hepatiittirokotuksen kustannukset kokonaan tai vähintään 50 % rokotteen hinnasta.
5. Työehtosopimuksessa lukee jo, että työnantaja hankkii myyjälle käyttökelpoisen työasun. Työkengät työntekijä kuitenkin joutuu hankkimaan vielä itse, vaikka yksi tärkeimmistä työturvallisuustekijöistäkin ovat asianmukaiset työkengät. Työnantajan on siis huolehdittava työntekijän työkenkien hankkimisesta.
6. Moniosaaminen on alallamme nykypäivää. Siitä on myös maksettava lisää. Esimerkiksi S-pankkityötä, Veikkausmyyntiä, asiamiespostityötä, Matkahuolto työtä ja infotyötä tekevien on saatava vastuullisää tai vaihtoehtoisesti heidät on siirrettävä korkeampaan palkkaryhmään B1:stä C1:een.
7. Myyjän työnkuva on muuttunut radikaalisti takavuosisista mm. kymmenien erilaisten tietokonejärjestelmien käyttöönoton myötä. Muutenkin moniosaamista vaaditaan työnantajien ottaessa jatkuvasti uusia palvelumalleja käyttöön. Kaupan alan työehtosopimuksen palkkaryhmiä tulisi supistaa ottamalla alimmat palkkaryhmät A-, B1- ja B2-tasot pois, jolloin jäljelle jäisivät palkkaryhmät C1, C2 ja D.

PAM Liikealan Vaasanseudun osasto 005 ry /
PAM Vasanejdens Handels rf 005

Hallituksen lausunto:

1. ja 2.

Aloitteen kohtaan 1. (vuosilomapäivien sijoittaminen) sekä 2. (lomapäivien lisääminen) viitataan samansisältöisiin aloitteisiin 6. ja 20. annettuun lausuntoon.

3.

Viimeisimpään työehtosopimusratkaisuun kirjattiin palkkausjärjestelmän kehittämistä koskevan työn aloittaminen. Sen mukaan osapuolet selvittävät sopimuskauden aikana palkkausjärjestelmän uudistamista.

Kirjauksen mukaan siinä tulee huomioida eri ammattiryhmien työn vaativuus, työn kuormittavuus sekä työn edellyttämän osaamisen vaikutus palkan muodostukseen. Palkkausjärjestelmän uudistamisessa tulee ottaa huomioon kaikki erilaiset työehtosopimuksen palkkausta koskevat elementit.

4.

Työturvallisuuslain ja Kaupan työehtosopimuksen Väkivallan uhka –pöytäkirjan perusteella tehtävässä vaarojen arvioinnissa tulee erityisesti huomioida myös työpaikkaan kohdistuvan väkivallan uhan arviointi.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Kun arvioinnissa todetaan korostunut väkivallan uhka, tulee työnantajan työturvallisuuslain perusteella poistaa ja vähentää uhkaa ja sen seurauksia. Arvioinnissa yhtenä osapuolena on työterveyshuolto, jossa mainitun rokotteen saaminen on mahdollistettava kokonaan ilman työntekijälle koituvia kustannuksia.

5.

Niissä työtehtävissä, joissa on kyse selkeästi työturvallisuuden vaarantumisesta tulee työnantajan hankkia asianmukaiset jalkineet kuten turvakengät. Muutoin työasua koskeviin määräyksiin on perusteltua lisätä asianmukaiset jalkineet.

6. ja 7.

Palkkausjärjestelmätyn kehittämisen osalta viitataan tämän aloitteen kohdan 3. lausuntoon, jossa yhtenä palkkaan vaikuttavana tekijänä tulee erityisesti huomioida työn edellyttämän osaamisen vaikutus palkan muodostukseen.

Mainittakoon, että osuuskaupoissa tehtävän S-pankkityön kohdalla on yrityskohtaisesti saatu linjattua ko. työn olevan vähintään C1-tason työtä, aikaisemman pelkän prosentuaalisen lisämääräyksen lisäksi. Tällä on merkitystä jatkossa myös työehtosopimustasolla kun tehtävien vaativuutta jo voimassa olevilla määräyksillä arvioidaan.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimuslatoimikuntaan.

Marko Päivinen (Helsinki-Uusimaa) kiitteli aloitetta ja katsoi, että lisälomaviikko tarvitaan. Kolmen päivän kertymissääntö on hänen mielestään tärkeä, jotta sitoutumisesta palkittaisiin. Hän katsoi, että valmistautuminen seuraaviin neuvotteluihin on aloitettava ajoissa.

Päivi Sinkko (Pohjanmaa) totesi työntekijöiden tarpeen saada mm. rokotteita työterveyshuollon kautta.

Päätös:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimuslatoimikuntaan.

Aloite 11: Kaivosala lisääntyy Lapin ja Oulun alueella vauhdilla

Tällä hetkellä kaivoksi on ainakin 5 toimivaa ja vireillä on 5 uutta kaivosta. Joissa työskentelee ja tulee työskentelemään myös Pamilaisia. Haluamme nostaa esiin uudelleen entisen Lapin osasto 845 aloitteen vuodelta 2009 kaivosolosuhdelisän saamisesta työehtosopimukseen.

Pam Meri-Lapin osaston 718 puheenjohtaja Helena Luokkala ja sihteeri Maija Ruonala

Hallituksen lausunto:

Hallitus toteaa, että aloitteessa mainitut seikat ovat ajankohtaisia ja kaivoksissa työskentely tulee pamilaisilla aloilla lähivuosina kasvamaan. Aloitteessa mainittu Lapin osaston aloite on

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

käsitelty silloisissa majoitus- ja ravitsemisalalan työntekijöiden ja esimiesten sopimusaloimikunnissa 6.4.2009. Tällöin käytiin keskustelua muun muassa siitä, miten erilaisissa olosuhteissa alalla töitä tehdään. Sopimustavoitteita kevään 2010 neuvotteluihin valmisteltaessa aloitteessa mainittu lisä ei kuitenkaan noussut tavoitteiden kärkeen, koska todettiin, että toisaalta aloite koski silloin vain hyvin pientä työntekijäryhmää ja toisaalta työehtosopimuksessa ei voida nostaa vain yhtä poikkeavaa olosuhdetta yli muiden, vaan samalla pitäisi pystyä arvottamaan myös esimerkiksi kuumassa tai kylmässä tehty työ. Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajanpalveluita koskevassa työehtosopimuksessa ei ole olosuhteellista. Sopimusaloimikunta totesi, että erilaiset olosuhteet tulisikin ottaa huomioon palkkausjärjestelmää uudistettaessa.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään marava-alan sopimusaloimikuntaan keskusteltavaksi ja otettavaksi huomioon työehtosopimustavoitteita asetettaessa ja palkkausjärjestelmää kehitettäessä. Edustajisto suosittelee, että myös muiden alojen sopimusaloimikunnat arvioivat tarvetta käsitellä asiaa.

Hilkka Poikela (Lappi) puhui siitä, miten kaivostyöntekijöitä voisi houkuttaa paremmin PAMin jäseniksi.

Päätös:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään marava-alan sopimusaloimikuntaan keskusteltavaksi ja otettavaksi huomioon työehtosopimustavoitteita asetettaessa ja palkkausjärjestelmää kehitettäessä. Edustajisto suosittelee, että myös muiden alojen sopimusaloimikunnat arvioivat tarvetta käsitellä asiaa.

Aloite 12: Lapin ja Oulun läänistä poistettaisiin toukokuu kesälomakuukaudesta

Esitämme että Pamista otetaan yhteyttä aktiivisesti eduskuntaan lainsäädännön muuttamiseksi.

Pam Meri-Lapin osaston 718 puheenjohtaja Helena Luukkala ja sihteeri Maija Ruonala

Hallituksen lausunto:

Kesälomakausi on vuosilomalain mukaan 2.5. – 30.9. Nykyinen vuosilomalaki tuli voimaan 1.4.2005. Tällöin korostui työnantajan velvollisuus ottaa huomioon työntekijöiden toiveet vuosilomien sijoittelussa. Työnantajalla on kuulemisvelvoite ja työnantajan on lomien sijoittelussa mahdollisuuksien mukaan pyrittävä täyttämään henkilöstön toiveet. Kuitenkin työnantajalla on viime kädessä oikeus päättää vuosiloman ajankohdasta. Kausiluonteisessa työssä voidaan kesäloma vuosilomalain mukaan antaa lomakauden ulkopuolella, jos loman antaminen lomakaudella aiheuttaisi olennaisia vaikeuksia työnantajan toiminnalle.

Työntekijän mahdollisuuksia vaikuttaa lomansa sijoitteluun lisäksi välillisesti myös laajempi oikeus säästää vuosilomaa. Työntekijä ja työnantaja voivat sopia 18 päivää ylittävän loman säästämistä seuraaville lomakausille ja työntekijällä on pääsääntöisesti oikeus säästää 24 päivää ylittävä loman osa. Säästövapaan pitämisessä työntekijällä on paremmat mahdollisuudet vaikuttaa vapaan ajankohtaan kuin normaalin vuosiloman osalta.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Vuosilomalaki on melko uusi, eikä sen muuttamiseen ole sellaista yleisempää painetta, että yksittäisillä muutosehdotuksilla olisi läpimenon mahdollisuuksia.

Vuosilomakaudesta voidaan sinänsä sopia valtakunnallisella työehtosopimuksella vuosilomalaista poikkeavasti. Kun kuitenkin erityisesti pohjoisen Suomen matkailukeskusten työ on kausiluonteista, ja vuosilomien sijoittelulla on merkitystä myös lomautusten välttämässä, on huomioitava, ettei lomakauden lyhentäminen Oulun ja Lapin läänissä välttämättä lisääntyisi työntekijöiden yhdenvertaisuutta, vaan saattaisi lisätä lomautuksia ja määräraajaisia työsuhteita. Vaikka todettaisiin, että tästä huolimatta työntekijöiden intressissä olisi lomakauden lyhentäminen, niin neuvotteluteitse tavoitteen toteuttaminen on vaikeaa, koska vastustus työnantajapuolella on suuri. Matkailuelinkeinolle on tärkeää, että työntekijät työskentelevät niinä aikoina, kun on asiakkaita, ja että lomat ja muut vapaat voidaan sijoittaa hiljaisempaan aikaan kuten toukokuulle.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään sopimusaloitoimikunnille keskusteltavaksi sekä edellyttää liiton toimivan asiassa aloitteellisesti myös muita kanavia myöten.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään sopimusaloitoimikunnille keskusteltavaksi sekä edellyttää liiton toimivan asiassa aloitteellisesti myös muita kanavia myöten.

Aloite 13: Tarkennus Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevaan työehtosopimukseen 22 § 2. kappale (muutosehdotus kirjoitettu isoilla kirjaimilla)

”Työkyvyttömyydestä on vaadittaessa esitettävä lääkärintodistus tai muu työnantajan hyväksymä selvitys. Jos työnantaja nimeää käytettävän lääkärin, vastaa työnantaja lääkärin todistuksen TAI MUUN TYÖNANTAJAN HYVÄKSYMÄN SELVITYKSEN hankkimis- JA MATKAKUSTANNUKSISTA.”

Nykyinen sanamuoto jättää liikaa tulkinnanvaraa, jos työnantaja edellyttää oman työterveyshuollon käyttämistä sen aukioloaikana myös pitkämatkalaisilta työntekijöiltä. Työterveyshuolto edellyttää, että pitää mennä paikan päälle lääkärin- tai työterveyshoitajan todistuksen saamiseksi.

PAM – hotelli- ja ravintola-alan pääkaupunkiseudun S-ryhmän osasto ry:n johtokunta

Hallituksen lausunto:

Matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluita koskevan työehtosopimuksen mukaisesti työkyvyttömyydestä on vaadittaessa esitettävä lääkärintodistus tai muu työnantajan hyväksyttävä selvitys. Jos työnantaja nimeää käytettävän lääkärin, vastaa työnantaja lääkärintodistuksen hankkimiskustannuksista.

Työnantajan nimeämien lääkärintodistuksen hankkimiskustannuksiksi katsotaan jo tällä hetkellä matkakustannukset työnantajan nimeämien lääkärin vastaanotolle. Työehtosopimuksen mukaisesti lääkärintodistuksen hankkimiskustannuksia ei kuitenkaan tarvitse korvata, jos työntekijä käyttää muuta kuin työnantajan nimeämää lääkäriä.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Päätösesitys:

Edustajisto päättää siirtää asian matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelujen sopimuslatoimikuntien käsittelyyn tulevia työehtosopimusneuvotteluja varten.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Edustajisto päättää siirtää asian matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelujen sopimuslatoimikuntien käsittelyyn tulevia työehtosopimusneuvotteluja varten.

Aloite 14: PAM on sitoutunut toiminnassaan vastuullisiin toimintaperiaatteisiin

Palvelualojen ammattiliitto ry. hankkii palvelunsa ainoastaan sellaisilta yrityksiltä, jotka maksavat myös veronsa pääosin ja ensisijaisesti Suomeen. PAM ei käytä hankkimisessaan palveluissa sellaisia palvelun tuottajia, jotka ovat kirjautuneet niin kutsuttuihin veroparatiiseihin ja joiden toiminnassa on ilmeistä epäillä suomalaisten veroeurojen valumista ulkomaille. PAM arvioi ja tarvittaessa vaihtaa palvelun tarjoajaa, saadessaan tietoonsa mahdollisia epäkohtia edellä mainittuihin seikkoihin liittyen.

PAM on sitoutunut toiminnassaan vastuullisiin toimintaperiaatteisiin. Se pyrkii varmistumaan erilaisissa hankinnoissa, että ne on tuotettu kaikin puolin eettisesti kestäväällä tavalla. Myös palvelujen hankinnassa on syytä muistaa vastuullisuus. PAMin työntekijöiden työterveydenhuollon palvelut on ainakin osin ostettu lääkärikeskus Mehiläisestä. Kyseinen lääkäripalveluita tarjoava yritys on keinotellut konserniyhvityksinä Suomesta saadut voitot pienemmän verotuksen maahan, Suomen ulkopuolelle. Viime syksynä sanomalehti Keskisuomalainen uutisoi, että kansainväliseen Ambea-konserniin kuuluvan Mehiläisen 211 miljoonan euron liikevaihdosta lähes 40 miljoonan euron liikevoitosta Mehiläinen maksoi Suomeen veroja vain 360 000 euroa. Suomen elinkeinoverotuksen mukaan kierto onnistuu isoilta konserneilta Suomen lakien puitteissa. On kuitenkin moraalisesti erittäin törkeää, että varoja keplotellaan ulkomaille, etenkin kun Kela korvaa 50 - 60 % työterveyshuollon kustannuksista. PAMin on nostettava tämä yritysten veroasia eettisten ja ekologisten hankintakriteerien rinnalle omaksi kriteerikseen palveluita ja hankintoja tehdessä.

PAM Stockmannin osasto ry. 013

PAM keskolaisten ammattiosasto ry. 007

PAM hotelli- ja ravintola-alan pääkaupunkiseudun osasto ry. 716

Alkoholikaupan ammattiliitto ALV ry.

PAM Helsingin Kauppatyöntekijät ry. 001

Helsingin varastotyöntekijät ry. 036

PAM hotelli- ja ravintola-alan pääkaupunkiseudun S-ryhmän osasto ry. 835

PAM – palvelualan Pirkanmaan ammattiosasto Pamina 003 ry

Hallituksen lausunto:

Aloitteen tekijät kiinnittävät huomiota tärkeään asiaan. PAMin hankintojen tulee perustua eettisiin ja vastuullisiin toimintaperiaatteisiin aiempien linjausten mukaisesti.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Esimerkkinä olevaan lääkärikeskus Mehiläisen toimintaan liittyen on liiton johtoryhmä kuullut yrityksen edustajaa asiassa. Saadun selvityksen mukaan tilikauden 1.5.2010 – 30.4.2011 liikevoiton 35 miljoonaa euroa yhtiö on siirtänyt konserniavustuksena holdingyhtiöönsä. Konserniavustuksia ei voi siirtää Suomen ulkopuolelle. Raha on jäänyt Suomeen mm. investointeja ja lainojen korkoja varten. Veroja on maksettu noin 0,3 miljoonaa euroa Suomeen. Toimintatapa on ollut nykyisen lainsäädäntömme mukaista, mutta eettisesti tarkastellen ei riittävän hyvää mm. pienen verokertymän vuoksi. Mehiläinen kuuluu ruotsalaiseen Ambea konserniin ja veroja on maksettu Ruotsiin. Ambea konsernin omistaa kaksi pääomasijoittajayritystä, joista toinen on eurooppalainen Triton ja toinen yhdysvaltalainen Kohlberg Kravis Roberts & Co (KKR).

Liiton ja työttömyyskassan työterveyshuoltopalvelut on ostettu Mehiläisestä 4 paikkakunnalla ja Terveystalolta 6 paikkakunnalla. Hallitus pitää tarpeellisena toiminnan laadun, hinnan sekä eettisten syiden vuoksi kilpailuttaa työterveyshuollon palvelut vuosien 2012 - 2013 aikana.

Päätösesitys:

Edustajisto merkitsee aloitteen tiedoksi ja edellyttää, että operatiivisessa toiminnassa toimitaan liiton hankintaperiaatteiden ja hallituksen lausunnossa olevien linjausten mukaisesti.

Joonas Tuomivaara (Helsinki-Uusimaa) teki kannatetun muutosesityksen: *”Edustajisto päättää, että operatiivisessa toiminnassa toimitaan liiton hankintaperiaatteiden ja hallituksen lausunnossa olevien linjausten mukaisesti.”*

Aloite siirrettiin menettelytapavaliokuntaan.

Menettelytapavaliokunta yhtyy muutosesitykseen.

Päätös:

Edustajisto päättää, että operatiivisessa toiminnassa toimitaan liiton hankintaperiaatteiden ja hallituksen lausunnossa olevien linjausten mukaisesti.

Aloite 15: Työaika lyhentävät arkipyhät

Kaupan ollessa nykyisin auki seitsemänä päivänä viikossa, halutaan poistettavaksi työehtosopimuksesta teksti sivulta 31 ” työaika lyhentävät myös maanantaista perjantaihin sijoittuvat:”

Arkipyhien tulisi lyhentää työaika tasapuolisesti, riippumatta siitä, mille viikonpäivälle arkipyhä sijoittuu.

PAM Liikealan Turun seudun osasto ry 069
Johtokunta

Hallituksen lausunto:

Kaupan työehtosopimuksessa lyhentävät työaika maanantaista perjantaihin sijoittuvat arkipyhät (6 kpl) sekä lisäksi tietyt kiinteinä viikonpäivinä olevat arkipyhät (4 kpl). Viimeksi mainitut lyhentävät aina työaika ja muut niiden sijoittumispäivän perusteella.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Siten vaikka lyhentäviä arkipyhiä on mainittu yhteensä 10, toteutuvat ne käytännössä seuraavasti: 2012 – 9 arkipyhää, 2013 – 8 arkipyhää, 2014 – 8 arkipyhää ja vuonna 2015 – 7 arkipyhää.

Kaupan aukiolojen laajennuttua on aloitteessa esitetty tavoite sinänsä hyvin perusteltu. Muutos johtaa työaikaa lyhentävien arkipyhien määrän kasvuun lähivuosina 2 – 3 arkipyhän verran, jonka kustannusvaikutuksen (0,4 % /arkipyhä) työantajaliitto ottaa huomioon ratkaisun kokonaisvaikutuksessa.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimuslatoimikuntaan.

Soile Salminen (Häme-Pirkanmaa) teki kannatetun muutosesityksen: *”Jokainen arkipyhä lyhentää työaikaa. Aloite siirretään kaikkiin sopimuslatoimikuntiin.”*

Aloite siirrettiin menettelytapavaliokuntaan.

Menettelytapavaliokunta esitti kompromissiesitystä, jossa asia siirretään kaikkiin sopimuslatoimikuntiin.

Päätös:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaikkiin sopimuslatoimikuntiin.

Aloite 16: Joulupäivä arkipyhäkorvauksen piiriin

Joulupäivä on yksi vuoden suurimmista perhejuhlapäivistämme.

Joulupäivä tulee saattaa työaikaa lyhentävän arkipyhäkorvauksen piiriin, sillä jos joutuu tekemään jouluna töitä, on siitä saatava arkipyhäkorvaus sunnuntaipalkan lisäksi.

PAM Liikealan Turun seudun osasto ry 069
Johtokunta

Hallituksen lausunto:

Kaupan työehtosopimuksen arkipyhäkorvausmääräys (arkipyhien työaikaa lyhentävä vaikutus) ei edellytä ko. juhlapyhänä työskentelyä. Työaikaa on aina lyhennettävä kyseisen päivän sijoituttua tälle viikolle.

Määräys edellyttää jouluaaton ja tapaninpäivän sijoittumisesta maanantain ja perjantain väliselle ajalle, jonka vuoksi on ollut perusteltua, että luettelossa ei ole jommankumman pyhän tilalla joulupäivä. Näin ei koskaan synny tilannetta, jossa joulun ajan juhlapyhät eivät lyhentäisi lainkaan työaikaa.

Joulupäivä on kiistatta yksi tärkeimmistä pyhistä, joka vuoksi aloite on hyvin perusteltu.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Joulupäivän saaminen uudeksi arkipyhäksi vielä siten, että siitä maksettaisiin nykyisten määräysten mukaisen 100 % korotettua palkkaa suurempi korvaus, on otettava tavoitetta asetettaessa huomioon vähintään 0,4 % kustannusvaikutuksellaan.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimuslatoimikuntaan.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimuslatoimikuntaan.

Aloite 17: Työsuhteen pituus ja vuosiloman kertyminen

Työntekijän oltua samalla työnantajalla töissä kymmenen vuotta, pitäisi hänelle antaa kaksi ylimääräistä vuosilomapäivää, viisitoista vuotta töissä olleelle kolme ylimääräistä vuosilomapäivää ja kaksikymmentä vuotta tai sen yli olleelle viisi ylimääräistä vuosilomapäivää. Lomaviikon tulisi olla myös viisi päivää, nykyisen kuuden sijaan. Tämä muutos tukisi työntekijän jaksamista.

PAM Liikealan Turun seudun osasto ry 069
Johtokunta

Hallituksen lausunto:

Työntekijän palkitseminen pitkäaikaisesta saman työnantajan palveluksessa työskentelystä on perusteltavissa sitouttamisella sekä samalla ikääntyvien työntekijöiden työssä jaksamisen tukemisella.

Tilastotietojen perusteella noin puolet kaupan alan työntekijöistä olisi palvelusvuosien mukaan määräyksen soveltamisalan piirissä. Vaihtuvuuden vuoksi kustannusvaikutus kuitenkin on pienempi, koska vapaaseen olisi oikeutettu vain saman työnantajan palveluksessa yli 10 vuotta palvelleet.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimuslatoimikuntaan.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimuslatoimikuntaan.

Aloite 18: Jäsenpalveluna tarjottavat palkanlaskenta ja tarkistusohjelmat

PAMin tulee järjestää eri toimialojen jäsenille tai luottamushenkilöille mahdollisuus käyttää palkanlaskenta ja/tai -tarkistusohjelmia.

Kaikilla työntekijöillä ei ole itsellään valmiuksia kehittää itse ohjelmia, joilla voidaan helposti tarkistaa työtunteja ja niistä saatavia palkkoja. Aiemmin on hotelli- ja ravintolapuolella ollut

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

jäsenille tällainen mahdollisuus. Tällaiset jäsenpalveluina tarjottavat ohjelmat, joita voi työntekijä itse tai ainakin luottamushenkilö käyttää vähentäisivät näiltä osin liiton toimitsijoilta työtaakkaa. Tällä tavoin voidaan myös ennalta ehkäistä joitakin pitkältä aikaväliltä tulevien palkkasaatavien hakemisia, kun on hyvin mainostettu palvelun saatavuutta ja kehoitettu työntekijöitä tarkastamaan omat palkkansa.

PAM Liikealan Turun seudun osasto ry 069
Johtokunta

Hallituksen lausunto:

Liitossa on ollut kaikkien jäsenten käytössä majoitus- ja ravintola-alan palkantarkistusohjelma. Ohjelman perusteella on voinut tarkistaa esim. peruspalkkoja, työaikalisiä ja lisä- ja ylityökorvauksia. Tasoittumisjärjestelmien tai poissaoloja sisältävien jaksojen osalta ohjelmalla on voinut tehdä ainoastaan yksittäisiä, esimerkiksi sunnuntaityökorvauksiin ja työaikalisiin liittyviä tarkistuksia. Ohjelman käyttö on myös edellyttänyt hyvää työehtosopimusmääräysten tuntemista, jotta käyttäjä on pystynyt syöttämään mm. ohjelman edellyttämät oikeat työvuoromerkinnät.

Parhaiten ohjelma on soveltunut pitkältä aikaväliltä kertyneiden palkkasaatavien laskentaan. Tästä syystä käyttäjinä ovat olleet lähinnä aluetoimistojen henkilökunta. Joissakin tapauksissa jäsen on itse syöttänyt työvuorotietonsa ohjelmaan ja aluetoimisto tehnyt tarvittavat lisämerkinnät ja lopulliset laskelmat. Kertyneiden kokemusten perusteella jäsenet eivät ole ohjelmaa juuri muutoin käyttäneet.

Palkanlaskentaohjelmia ei ole valmiiksi hankittavissa, vaan ne täytyy erikseen rakentaa alakohtaisesti. Kaikkia käyttäjiä palvelevien ohjelmien teknisen toteuttamisen kustannukset ovat suuret ja niiden rakentaminen edellyttää sekä tietohallinnon että edunvalvonnan henkilökunnan tiivistä mukana oloa. Myös ohjelmien ylläpitäminen sitoo taloudellisia ja henkilöresursseja koko ohjelmien elinkaaren ajan.

Ohjelmia ei pysty myöskään toteuttamaan siten, että ne ottaisivat huomioon kaikki erilaiset poikkeamat ”normaaleista” työvuorojen toteutumisista. Tästä syystä ohjelmat edellyttävät käyttäjältään aina hyvää työehtosopimusmääräysten tuntemista eivätkä ne näin ollen palvele kovin hyvin yksittäisen jäsenen tarpeita.

PAMissa on valmisteilla henkilökunnalle sähköisiä apuvälineitä palkkasaatavien laskemista varten. Sisällöt ja tekninen toteutus tehdään omana työnä kustannusten minimoimiseksi. Valmistelussa on lähdetty tästä syystä olettamasta, että käyttäjä tuntee erinomaisesti työehtosopimukset sekä osaa käyttää ohjelman pohjana olevaa excel-taulukkolaskentaohjelmaa.

Käyttäjäkokemusten perusteella on mahdollista myöhemmin selvittää, ovatko ohjelmat sellaisenaan tai muokattuina julkaistavissa myös jäsenten tai luottamushenkilöiden käyttöön.

Kuluvan kevään aikana PAMissa toteutettiin kokeiluluonteisena ”Kertaeräpeli”. Vastaavia yksittäisten palkanerien tarkistamiseen liittyviä apuvälineitä on mahdollista tuottaa jatkossakin.

Päätösesitys:

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Edustajisto päättää, että käyttäjäkokemusten perusteella selvitetään mahdollisuutta julkaista jäsenten käyttöön palkantarkistusohjelmia, joita valmistellaan tällä hetkellä henkilökunnan käyttöön. Lisäksi selvitetään mahdollisuuksia rakentaa jäsenten käyttöön apuvälineitä yksittäisten palkanerien tarkistamiseen.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Edustajisto päättää, että käyttäjäkokemusten perusteella selvitetään mahdollisuutta julkaista jäsenten käyttöön palkantarkistusohjelmia, joita valmistellaan tällä hetkellä henkilökunnan käyttöön. Lisäksi selvitetään mahdollisuuksia rakentaa jäsenten käyttöön apuvälineitä yksittäisten palkanerien tarkistamiseen.

Aloite 19: Yöpymismahdollisuus kurssipaikalla

PAMin työsuojeluvaltuutettujen ja luottamusmiesten perus ja jatkokurssit tulee järjestää niin että kurssi ja lähipaikkakunnilla asuvilla olisi myös yöpymismahdollisuus kursseilla.

Kaikilla kurssilaisilla tulee olla tasa-arvoinen yöpymismahdollisuus kurssipaikalla koska iltaohjelma osuus on tärkeä mm. kurssilaisten verkostoitumisen kannalta sekä iltaisin on myös usein muuta ohjelmaa järjestetty.

PAM Liikealan Turun seudun osasto ry 069
Johtokunta

Hallituksen lausunto:

PAMin valtakunnallisia luottamusmiehiä ja työsuojelun peruskursseja järjestetään alueellisesti, jotta mahdollisimman moni pääsee osallistumaan kurssille ilman yöpymisen tarvetta. Tämä on tullut toiveena kurssilaisilta itseltään. Lisäksi tämä järjestely säästää liiton varoja, sillä normaalitilanteessa vain noin vajaan puolella osallistujista on tarvetta yöpyä. Lisäksi matkakuluissa säästetään, sillä välimatkat kotiin ja kurssipaikan välillä ovat lyhyemmät. Näillä valtakunnallisilla peruskursseilla ei järjestetä PAMin toimesta iltatehtäviä eikä iltaohjelmaa. Toisen kurssipäivän päätteeksi alkuillasta järjestetään yhteinen päivällinen, johon myös varapuheenjohtajalla on ollut tapana osallistua. Jatkokurssit ovat järjestetty useimmiten Petäyksessä, jolloin kaikille on varattu yöpymismahdollisuus

Mikäli yöpymismahdollisuus haluttaisiin järjestää aina kaikille, pitäisi varautua merkittäviin kustannuslisäyksiin koulutusbudjettiin peruskurssien osalta. Käytännössä tämä tarkoittaisi noin 40 000 euron vuosittaista lisäpanostusta, mikä on koko vuosittaisesta peruskurssien budjetista noin yksi kuudesosa.

Peruskurssien osalta verkostoitumista tehdään paljon koulutuspäivien aikana. Omaehtoiseen verkostoitumiseen ei tarvita yöpymismahdollisuutta. Valtakunnallisten luottamusmiesten ja työsuojelukurssien osalta on myös syytä tähdentää niiden olevan normaaliin työaikaan rinnastettavaa aikaa osallistujille.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Yöpymismahdollisuus varataan pitkämatkalaisille peruskurssien osalta. Jatko- ja täydennyskursseilla toimitaan tilanteen mukaan; mikäli kurssipaikka sijaitsee pitkien kulkuyhteyksien päässä, kuten Petäyksessä, varataan yöpymismahdollisuus kaikille.

Päätösesitys:

Edustajisto merkitsee aloitteen tiedoksi.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Edustajisto merkitsee aloitteen tiedoksi.

Aloite 20: Lomapäiviksi laskettava vain viisi päivää viikossa

Lauantait pois lomapäivälaskennasta.

Asiassa tarvitaan niin jäsenistön aktivoitumista toimimaan kuin aktiivisuutta liittona jotta painetta saadaan aikaan.

Lauantait ovat osa viikonloppuja jotka ovat vapaita muutenkin.

Työnantajilla ei pitäisi olla mitään oikeutta lyhentää työntekijöiden ansaittuja lomiamia.

PAM -Oulun Kiinteistötyöntekijät ry os.506

Hallituksen lausunto:

Vuosilomalain mukaan lomaa kertyy työsuhteen alussa kaksi päivää kuukaudelta. Kun työsuhde on lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä kestänyt yli vuoden, kertymä on kuukautta kohti kaksi ja puoli päivää. Sen jälkeen vuosiloma ei lain mukaan pitene. Loman pidentäminen ei kuulunut uuden vuonna 2005 voimaan tulleen vuosilomalain valmistelun toimeksiantoon, eikä lain pikainen muuttaminen tältä osin ole näköpiirissä.

Vuosilomia on pidennetty eri aloilla työ- ja virkaehtosopimuksilla. Tekninen siirtyminen kuusipäiväisestä lomaviikosta viisipäiväiseen ei aina ole tarkoittanut loman pidentymistä, sillä samalla on voitu muuttaa loman määräytymisen laskentaperusteita. Pitempi vuosiloma liittyy yleensä pitkään työsuhteeseen.

Vaatimus pitemmästä vuosilomasta ikääntyville ja samassa työsuhteessa pitkään olleille työntekijöille on tullut toistuvasti esiin työehtosopimustavoitteita kerättäessä. PAMissa on jo aiemmin päätetty toimia vuosilomien pidentämisen puolesta.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että liitto toimii vuosiloman pidentämisen puolesta. Vuosilomien pidennystä koskeva asia siirretään kiinteistöpalvelualan sopimusaloimikunnan käsiteltäväksi. Edustajisto suosittelee, että myös muiden alojen sopimusaloimikunnat arvioivat tarvetta käsitellä asiaa.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Katriina Oinas (Oulu) teki kannatetun muutosesityksen: ”Edustajisto päättää, että liitto toimii vuosiloman pidentämisen puolesta. Liitto laatii ja lähettää kirjelmän asiasta eduskunnalle. Vuosilomien pidennystä koskevaa asiaa käsitellään myös kui

Aloite siirrettiin menettelytapavaliokuntaan.

Menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja Ann Selin esittää kompromissimuotoilua, jossa mainitaan vaikuttamisen kannalta oleelliset tahot sekä kaikki sopimusaloimikunnat.

Päätös:

Edustajisto päättää, että liitto toimii vuosiloman pidentämisen puolesta ja vaikuttaa eri tavoin sekä lainsäätäjiin että työnantajiin. Vuosilomien pidennystä koskeva asia siirretään kaikkien alojen sopimusaloimikuntien käsiteltäväksi.

Aloite 21: 1800 euroa alarajaksi pamilaisiin työehtosopimuksiin

Päätetään erityisesti siitä että PAM alkaa toimia myös liittona tavoitteen puolesta.

Perustelu

SAK:n puheenjohtaja Lauri Lyly esitti SAK:n tasa-arvon päivän tiedotustilaisuudessa kaikkiin työehtosopimuksiin 1 800 euron alarajaa. Tasa-arvoa voitaisiin SAK:n mielestä parhaiten kohentaa nostamalla alimpia palkkoja. Kun monilla naisvaltaisilla aloilla palkat voivat olla 1 500 euron tasolla, yleinen palkkojen nosto korjaisi ongelmaa tehokkaasti.

Myös Euroopan ay-liikkeillä on vastaavia tavoitteita agendallaan.

Katriina Oinas
PAMin edustajiston jäsen

Hallituksen lausunto:

Kesällä 2011 Tampereella pidetty SAK:n edustajakokous linjasi solidaarisuuden yhdeksi palkkapolitiikan keskeiseksi arvoksi. Tämän myötä matalapalkka-alojen palkkakehityksen tulee olla tulevana vuosina keskimäärin yleistä ansiokehitystä parempi. Erityisesti matalimpien palkkojen korottamiseksi kirjattiin tavoite, jonka mukaan vuoteen 2016 mennessä kaikissa SAK:laisissa sopimuksissa alin taulukkopalkka olisi 1800 euroa kuukaudessa.

PAMin yksi keskeisistä päämääristä on sekä naisten ja miesten että myös eri toimialojen välisen palkkaeron kaventaminen koko yhteiskunnassa. Keinoja tämän tavoitteen saavuttamisessa ovat euromääräisten korotusten lisäksi nais- ja matalapalkkaerät. Käyttöön tulisi ottaa myös uudenlaisia palkkaeriä, jotka huomioivat osa- ja määräaikaisten työntekijöiden määrän eri aloilla.

Palkankorotusten tasoon vaikuttavat aina useat eri tekijät. Viitekehityksen asettaa kulloinkin taloustilanne, mutta myös keskeisesti eri alojen järjestäytymisasteet ja sen myötä järjestölliset valmiudet. Oma merkityksensä on työnantajapuolen asemoitumisella ja toisaalta taas koko palkansaajakentän yhtenäisyydellä ja halulla toimia yhdessä minimipalkkatavoitteen saavuttamiseksi. Erityisesti pamilaisilla aloilla taulukkopalkkojen tasoon vaikuttaa myös palkankorotusten jakotapa: esimerkiksi paikallisesti jaettavaksi sovitut erät syövät pääsääntöisesti taulukkopalkkojen korotusvaraa.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Palkkatasa-arvon näkökulmasta on syytä kiinnittää huomiota taulukkopalkan lisäksi myös muihin palkan eriin, jotta palkkatasojen vertailu alojen sisällä ja kesken olisi ylipäänsä mahdollista. Palkkarakenteet nimitäin vaihtelevat aloittain: joillakin aloilla peruspalkka jakautuu tehtäväkohtaiseen ”taulukkopalkkaan” ja henkilökohtaisen pätevyyden tai työsuorituksen perusteella määräytyvään palkanosaan. Myös erilaisten lisien, kuten erilaisiin työaikoihin, kokemukseen ja koulutukseen sekä työnantajan ja työntekijän sopimukseen perustuvien lisien ja peruspalkan suhde on erilainen eri aloilla. Työntekijöiden kokonaisansioon vaikuttavat myös yhä useammin ns. täydentävät palkkausmuodot, kuten erilaiset tulospalkkausjärjestelmät.

Usealla pamilaisella alalla on sovittu palkkausjärjestelmän uudistamistyöstä. Näissä sekä itse SAK:n edustajakokouksen tavoite että kaikki erilaiset palkan osat suhteessa siihen tulevat arvioitaviksi. Kaupan alalle, matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palveluihin sekä kiinteistöpalvelualalle sovittiin raamin pohjalta neuvotellun ratkaisun yhteydessä lisäksi samapalkkaisuusohjelman kehittämishankkeesta, jossa tarkoituksena on arvioida työehtosopimusten tasa-arvo- ja samapalkkaisuusvaikutuksia. Näillä aloilla on sovittu myös tasa-arvotyöryhmistä, jotka laativat toimenpideohjeistuksia mm. palkkakartoitusten ja tasa-arvosuunnitelmien laatimiseksi.

Päätösesitys: Edustajisto päättää siirtää aloitteen sopimusaloimikuntien käsittelyyn.

Joonas Tuomivaara (Helsinki-Uusimaa) teki kannatetun muutosesityksen: *”Edustajisto päättää, että Palvelualojen ammattiliitto tavoittelee kaikilla sen aloilla vähintään SAK:n asettamaa tavoitetta 1800 euron alarajasta työehtosopimuksen mukaisissa kuukausipalkoissa.”*

Katriina Oinas (Oulu) puhui koulujen henkilökunnan eri ammattiryhmien välisistä palkkaeroista pitäen niitä epäoikeudenmukaisina. Hän listasi tavoitteita, jolla palkkatasa-arvoa voitaisiin edistää.

Aloite siirrettiin menettelytapavaliokuntaan.

Menettelytapavaliokunta yhtyi Joonas Tuomivaaran tekemään muutosesitykseen.

Päätös:

Edustajisto päättää, että Palvelualojen ammattiliitto tavoittelee kaikilla sen aloilla vähintään SAK:n asettamaa tavoitetta 1800 euron alarajasta työehtosopimuksen mukaisissa kuukausipalkoissa.

Aloite 22: Osa-aikaisille työntekijöille myös aattovapaat

Työehtosopimukseen on saatava kirjaus, että osa-aikaisille työntekijöille annetaan myös aattovapaat. Osa-aikaisia työntekijöitä tulee kohdella yhdenvertaisesti muiden työntekijöiden kanssa.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Hallituksen lausunto:

Kyseinen määräys saatiin voimaan osana raamineuvotteluita myös osa-aikaisille, joilla on 1.4.2012 alkaen ollut oikeus aattovapaisiin samoin kuin kokoaikaisilla työntekijöillä.

Päätösesitys:

Edustajisto toteaa aloitteen esittämän tavoitteen saavutetuksi.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Edustajisto toteaa aloitteen esittämän tavoitteen saavutetuksi.

Aloite 23: Lauantailisä

Esitämme, että palvelualojen työntekijöillä pitäisi olla oikeus lauantailisään koko päivältä, eikä vasta kello 13 jälkeen.

PAM- palvelualan Pirkanmaan ammattiosasto 003 ry

Hallituksen lausunto:

Kaupan työehtosopimuksessa on lauantailisä myyjillä ja varastotyöntekijöillä (sekä Rautakirja Oy:n kioskityöntekijöillä) alkaen klo 13.00. Eri kaupan alan ammattiryhmien työaikalisät poikkeavat määrältään sekä maksamisajankohdaltaan.

Lisien maksuajankohdan muuttamisen osalta viitataan aloitteeseen 10. (kohta 3.) annettuun lausuntoon palkkausjärjestelmän kehittämisestä.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimusaloimikuntaan.

Päivi Sinkko (Pohjanmaa) puhui kioskien aukioloajoista ja tarpeesta saada lisä voimaan.

Päätös:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimusaloimikuntaan.

Aloite 24: Aattolisä kokopäiväiseksi

Myös palvelualojen työntekijöillä pitäisi olla oikeus vapaaseen juhlapyhien aattoina; erityisesti juhannus- ja jouluaattona. Jos tätä ei pystytä saamaan aikaiseksi, niin ainakin aattona tehdystä työstä pitäisi saada aattolisä koko päivältä. Juhannus- ja jouluaattona myymälät suljetaan jo klo 12 ja tällöin ei tule yhtään aattolisää.

Kauppan TES nyt

Myymälän oltua auki kirkollisen juhlapäivän aattona kello 18.00 jälkeen maksetaan kello 18.00–24.00 tehdystä työstä lauantailisän suuruinen aattoiltalisä.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

PAM- palvelualan Pirkanmaan ammattiosasto 003 ry

Hallituksen lausunto:

Aloitteessa mainitun työehtosopimusmääräyksen lisäksi on sovittu aattovapaamääräyksestä, joka mukaan osa aatoista on annettava kokonaan vapaaksi. Mikäli näitä ei anneta vapaiksi, korvataan kyseisinä päivinä tehdystä työstä 100 %:lla korotettu palkka. Kyseinen määräys saatiin voimaan osana raamineuvotteluita myös osaaikaisille, joilla on 1.4.2012 alkaen ollut oikeus aattovapaisiin samoin kuin kokoaikaisilla työntekijöillä.

Aattolisän kehittämisen osalta viitataan lisäksi aloitteessa 20. (kohdassa 3.) palkkausjärjestelmätyön kehittämisestä lausuttuun.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimusaloimikuntaan.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Päätös:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimusaloimikuntaan.

Aloite 25: Kaupan TES / luottamusmiessopimus

Luottamusmiessopimuksen mukaan yritykseen valittu luottamusmies ei voi edustaa tilaajayrityksessä työskenteleviä vuokratyöntekijöitä.

Muutosesitys:

3§ luottamusmiehen valinta kohta 2. täydennys: *”Luottamusmies edustaa myös yrityksen työnjohdon alaisia, muiden työnantajien palveluksessa olevia Palvelualojen ammattiliittoon järjestäytyneitä työntekijöitä. Luottamusmiehellä on oikeus saada tarvittavat tiedot myös heistä”*

5§ työstävapautus kohta 2. täydennys: *”Luottamusmiehen vapautusaikaan huomioidaan myös keskimääräinen vuokratyöntekijöiden määrä yrityksessä.”*

Vuokratyöntekijät ovat usein nuoria, joilla ei ole riittävästi tietoja työelämän pelisäännöistä. Vuokratyöntekijät työskentelevät usein eri sopimusalojen yrityksissä.

Tilaajayrityksen luottamusmieheltä he saisivat läheltä tukea ja neuvoja työsuuhdeksymyksissään. Tämä lisäisi mielenkiintoa järjestäytymiseenkin.

PAM Palvelualojen Pirkanmaan ammattiosasto Pamina 003 ry

Hallituksen lausunto:

Tilaajavastuulaissa on säännös tietojen antamisesta henkilöstön edustajalle. Sen mukaan vuokratyöntekijän työnantajan on annettava käyttäjäyrityksen henkilöstön edustajalle joko luottamusmiehelle tai, jos tällaista ei ole valittu, työsopimuslaissa tarkoitettulle luottamusvaltuutetulle ja työsuojeluvaltuutetulle vuokratyöntekijän ja hänen työnantajansa

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

välisen, työntekijän palkkaan tai työsuhteeseen liittyvien lakien tai sopimusten soveltamista koskevan erimielisyyden selvittämiseksi tarpeelliset tiedot. Tämä edellyttää työntekijän antamaa valtuutusta henkilöstön edustajalle.

Syksyn 2011 raamineuvotteluissa esitettiin Kaupan luottamusmiessopimukseen aloitteessa mainittu tekstilisäys sekä vuokratyön käyttöön liittyviä rajoituksia, näissä kuitenkin onnistumatta.

Vuokratyöntekijöiden aseman parantamiseksi aloitteessa mainitut esitykset ovat erityisen perusteltuja.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää, että aloite siirretään kaupan sopimusaloimikuntaan.

Pertti Laitila (Häme-Pirkanmaa) teki kannatetun muutosesityksen: *”Aloite siirretään kaikkiin sopimusaloimikuntiin.”*

Aloite siirrettiin menettelytapavaliokuntaan.

Menettelytapavaliokunta yhtyi muutosesitykseen.

Päätös:

Aloite siirretään kaikkiin sopimusaloimikuntiin.

Aloite 26: Työn vaativuuden lisääntyminen ei näy palkoissa

Työn vaativuus on lisääntynyt työnantajan toimesta, mm. erityisartikkelit, pankki- ja välityspalvelut lisääntyvät, mutta tätä ei huomioida palkassa.

Työnantaja kerää esimerkiksi pankkiasiakkaita palkka-/ja eläketileineen myyjän palkalla.

Myyjän palkalla työntekijä hoitaa esim. pankkityöt joihin kuuluu., tilit, pankkitunnukset, luotolliset kortit, kuolintapaukset, valtakirjat. Toisaalla taas tehtäviin kuuluu postin välitykset, puheajan lataukset, linja-autojen kortin lataukset ja veikkaukset.

Tavoitteita asetetaan ja näihin pyritään. Kouluttaminen ei aina sisälly työnkuvaan, kantapäähän kautta oppii moni.

Huomion kiinnittyminen vaatimustasoon ja vaativuuteen tulisi huomioida myös palkkauksessa.

Pam Porin osasto 067 ry

Hallituksen lausunto:

Palkkausjärjestelmissä yleisesti hyväksyttynä pidetään periaatetta, jonka mukaan yksilön palkka on sitä korkeampi, mitä vaativampaa työtä hän tekee, mitä pätevämpi hän on ja mitä parempi on hänen työsaavutuksensa.

Vielä 1980-luvulla suomalaiset palkkausjärjestelmät perustuivat tyypillisesti tehtävämikkejänsä. 1990-luvun alusta lukien ovat yleistyneet järjestelmät, jotka

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

perustuvat työn ja sen vaatavuuden arviointiin ja jotka siten aiempaa paremmin toteuttavat edellä mainitut periaatteet. Pisimpään kehitystyötä on tehty teknologiateollisuuden PARAKE-järjestelmässä, joka on viitoittanut tietä myöhemmin toteutetuille uudistuksille. Viimeisin laajamittainen uudistustyö on toteutettu valtio- ja kuntasektorilla.

Esimerkiksi kaupan alalla palkkausjärjestelmä perustuu edelleen pääsääntöisesti nimikkeisiin. Tämän järjestelmän on nähty takaavan sen, että yksittäinen työntekijä pystyy helposti tarkastamaan palkkansa oikeellisuuden ja sen määräytymisen perusteet.

Esimerkiksi myyjänä työskentelevien tehtäviin liittyy kuitenkin erilaisia osaamisvaatimuksia, eriasteisia vastuita sekä erilaista kuormitusta ja erilaisia työolosuhteita. Nimikkeisiin perustuvat palkkausjärjestelmät erottelvat puutteellisesti tällaisia ”samannimisten” tehtävien erilaisia vaativuustekijöitä. Ne reagoivat hitaasti vaatavuuden muutoksiin, kun nimikkeiden sijoittaminen palkkaportaisiin tapahtuu tyyppillisesti työehtosopimusosapuolten välillä. Uuden nimikkeen tai tehtävän ilmaantuessa sille ei myöskään ole automaattisesti järjestelmästä johdettavissa velvoittavaa minimipalkkamääräystä. Näistä syistä nimikepohjaisia järjestelmiä on jouduttu jälkikäteen paikkaamaan tyyppillisesti erilaisilla, työehtosopimukseen sovitulla lisillä sekä tes-osapuolten yhteisillä tulkinnoilla.

Tehtävän vaatavuuden arviointiin perustuvilla palkkausjärjestelmillä pystytään nimikejärjestelmiä paremmin huomioimaan kunkin yksittäisen tehtävän vaatavuus. Järjestelmät mahdollistavat myös sen, että tehtävän sisällön muuttuessa ja kokonaan uusien tehtävien ilmaantuessa välineet vaatavuuden arviointiin ovat olemassa. Näissä järjestelmissä mikään työehtosopimuksen soveltamispiiriin kuuluva tehtävä ei myöskään sellaisenaan jää palkkausjärjestelmän ulkopuolelle.

Tällaisten järjestelmien osalta työehtosopimuksissa sovitaan tyyppillisesti vaativuustekijät ja menettelytavat arvioinnin suorittamiseksi. Mahdollista on sopia myös esimerkkiluettelo eri vaatuvuusryhmiin sijoittuvista tyyppillisistä työtehtävistä ja tekijöistä, joilla tehtävä on luokiteltavissa vastaavaa perustehtävää vaativammaksi. Järjestelmät edellyttävät kuitenkin toimiakseen hyvää yhteistyötä työntekijöiden ja työnantajien kesken ja osaamista tehtävän vaatavuuden määrittelyssä, sillä yksittäisen tehtävän arviointi ja lopullinen sijoittuminen palkkaryhmään tehdään viime kädessä yritys- tai työpaikkatasolla.

Vaatavuuden arviointiin perustuvissa palkkausjärjestelmissä on useimmiten sovittu myös palkan ns. henkilökohtaisesta osuudesta, jolla on tarkoitus toisaalta kannustaa suoriutumaan tehtävästä entistä paremmin ja toisaalta palkitsemaan hyvästä suoriutumisesta. Sen sijaan muodollisen koulutuksen tai työkokemuksen huomioivaa osuutta näissä palkkausjärjestelmissä ei tyyppillisesti ole.

Kaupan alalle sovittiin vuonna 2008 tehtävän vaatavuuteen perustuva järjestelmä, jossa eri vaativuustekijöiden (osaaminen, harkinta ja vastuu) arvioinnin ja palkkaryhmäkuvausten kautta sijoitetaan palkkaryhmiin sellaiset tehtävät, joille ei löydy valmiiksi nimikettä palkkaryhmittelystä.

Lisäksi kaupan alalle on sovittu työryhmästä, jonka tehtävänä on selvittävää sopimuskauden 2012 – 2014 aikana koko palkkausjärjestelmän uudistamista. Työryhmän tulee huomioida eri ammattiryhmien työn vaatavuus, työn kuormittavuuden sekä työn edellyttämän osaamisen vaikutus palkan muodostukseen. Tässä työssä arvioitavaksi tulevat erilaiset

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

palkkausjärjestelmät, mm. niiden toimivuus ja vastaavuus toimialan muutoksiin ja muutosalltiuteen sekä sen myötä eri tehtävien osaamis- ym. vaatimuksiin.

Työryhmä on jo aloittanut työnsä sopimalla alustavasta aikatalutuksesta ja ensitoimista, jossa selvitetään kaupan alan töiden vaatimuksia nyt ja tulevaisuudessa jo tehtyjen tutkimusten ja selvitysten valossa. Palkkausjärjestelmän uudistamistyöstä on sovittu myös usealla muulla pamilaisella alalla.

Palkkausjärjestelmiä uudistettaessa tärkeätä on kiinnittää huomiota järjestelmän oikeudenmukaisuuteen mutta myös siihen, että työntekijä voi myös itse riittävässä määrin tunnistaa oman palkkauksensa perusteet ja palkkaryhmän määräytymisen. Sekä työehtosopimusosapuolilla että tarvittaessa yritystasolla työntekijöiden ja työnantajien edustajilla pitää olla lisäksi valmius ja halukkuus yhdessä jatkuvasti arvioida ja kehittää järjestelmää.

Päätösesitys:

Edustajisto päättää siirtää aloitteen kaupan sopimusaloimikunnan käsittelyyn.

Riikka Salminen (Lounais-Suomi) puhui siitä, miten kaupan alan työntekijät joutuvat yksin työskennellessään hyvin moninasiin työtehtäviin, mm. Veikkauksen tehtäviä, postia, Matkahuollon pakettilähetystä jne. Tämä kaikki tehdään myyjän palkalla. Tämä on tärkeä tavoite tulevilla neuvotteluissa.

Päätös:

Edustajisto päättää siirtää aloitteen kaupan sopimusaloimikunnan käsittelyyn.

Eetu Komi (Helsinki-Uusimaa) puhui tarkempien kirjausten tarpeesta, kun aloitteita lähetetään sopimusaloimikuntiin.

12. Tilikertomus ja tilintarkastajien lausunto vuodelta 2011

Kokouksen puheenjohtajana toimi Marko Lindfors.

Edustajisto kuuli kokouksen puheenjohtajan lukemana tilintarkastajien lausunnon vuodelta 2011.

Avattiin aihetta koskeva keskustelu.

Marko Päivinen (Helsinki-Uusimaa) tiedusteli kulujen jakaantumisesta liiton toimintojen sisällä. Hän katsoi, että edunvalvonta- ja järjestölinjat ovat liiton toiminnan kannalta tärkeimpiä kokonaisuuksia.

Merkittiin tilintarkastajien lausunto vuodelta 2011 kuulluksi ja käsitellyksi.

13. Hallituksen vuoden 2011 toimintakertomuksen hyväksyminen

Edustajisto kuuli kehittämisjohtaja Sirkka-Liisa Pihlasteen esittelypuheenvuoron

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

toimintakertomukseen. Hän nosti esiin muutamia kohtia toimintakertomuksesta, jotka ovat oleellisia liiton toiminnan kannalta.

Avattiin aihetta koskeva keskustelu.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Hyväksyttiin hallituksen vuoden 2011 toimintakertomus.

14. Tilinpäätöksen (31.12.2011) vahvistaminen

Edustajisto kuuli talousjohtaja Jukka Mattilan esittelypuheenvuoron tilinpäätöksestä. Aiemmin käytyyn keskusteluun viitaten Mattila kävi läpi eri kustannuspaikkoja.

Kokonaistoimintojen johdon kustannusten huomattava osuus selittyy lähinnä jäsenmaksuilla, jotka maksetaan johdon paikalta. Huomattavimpia ovat mm. SAK:n ja kv-yhteistyöjärjestöjen jäsenmaksut.

Avattiin aihetta koskeva keskustelu.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Todettiin tilinpäätöksen ylijäämäksi 419 034,08 euroa, joka siirretään kokonaisuudessaan työtaistelurahastoon.

Vahvistettiin tilinpäätös (31.12.2011).

15. Hallituksen tili- ja vastuuvapaudesta vuodelta 2011 päättäminen

Edustajisto kuuli kokouksen puheenjohtaja Marko Lindforsin alustuksen aiheeseen.

Avattiin aihetta koskeva keskustelu.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Edustajisto päätti myöntää hallitukselle tili- ja vastuuvapauden vuodelta 2011.

16. Tilintarkastajan valinta

Edustajisto kuuli kokouksen puheenjohtaja Marko Lindforsin alustuksen aiheeseen.

Avattiin aihetta koskeva keskustelu.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Edustajisto valitsi Martti Haapakosken liiton uudeksi varsinaiseksi tilintarkastajaksi. Varatilintarkastajaksi valittiin Kai Salmivuori.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

17. Vanajavesisäätiön säädekirja ja säännöt

Edustajisto kuuli talousjohtaja Jukka Mattilan esittelyn asiaan.

Avattiin aihetta koskeva keskustelu.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Hyväksyttiin Vanajavesisäätiön säädekirja ja säännöt PAMin osalta.

18. Toiminnan ja talouden suuntaviivat vuodelle 2013

Edustajisto kuuli kehittämisjohtaja Sirkka-Liisa Pihlasteen esittelypuheenvuoron toiminnan ja talouden suuntaviivoihin vuodelle 2013.

Avattiin aihetta koskeva keskustelu.

Ei pyydettyjä puheenvuoroja.

Hyväksyttiin toiminnan ja talouden suuntaviivat vuodelle 2013.

19. Kokouksen päätöslausuma

Edustajisto kuuli päätöslausumavaliokunnan puheenjohtajan Kari Peltovirran (Häme-Pirkanmaa) esittelypuheenvuoron päätöslausumasta. Keskustelussa tehtiin tekstiin vielä pieni muutos, asiasisällön muuttumatta.

Hyväksyttiin kokouksen päätöslausuma.

Kokouksen päätöslausuma on pöytäkirjan liitteenä.

20. Kokouksen päättäminen

Edustajiston puheenjohtaja Marko Lindfors piti kokouksen päätöspuheenvuoron.

2. varapuheenjohtaja Sauli Isokoski kiitti kokousväkeä ja toivotti hyvää kesää.

Lindfors päätti kokouksen 22.5.2012 klo 15.03.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

VAKUUDEKSI

Marko Lindfors
puheenjohtaja

Arja Savolainen
1. varapuheenjohtaja

Sauli Isokoski
2. varapuheenjohtaja

Esa Suominen
sihteeri

Nora Lehtimäki
sihteeri

Hely Saarela
pöytäkirjan tarkastaja

Tapani Tompuri
pöytäkirjan tarkastaja

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Osallistujaluettelo

Edustajiston puheenjohtajat

1	Lindfors	Marko
2	Savolainen	Arja
3	Isokoski	Sauli

Edustajiston varsinaiset jäsenet

	SUKUNIMI	ETUNIMI	este	varajäsen
4	Alppi	Marja		
5	Aly	Sirpa		
6	Anttila	Sinikka		
7	Arhenius	Päivi	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Isosalo, Ari</i>
8	Artesola	Merja		
9	Aunela	Minna-Kaisa	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Marku-Virtanen, Katri</i>
10	Back	Anna-Maria		
11	Daavitsainen	Jouni		
12	Forss	Lasse		
13	Hallikas	Marko		
14	Hanki	Inkeri		
15	Heinonen	Sari		
16	Heiskanen	Kristiina		
17	Hekkala	Rauno		
18	Hintsanen	Anne		
19	Hoffrén	Päivi	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Ronkainen, Kaarina</i>
20	Hänninen	Katja		
21	Härri	Eija		
22	Immonen	Sanna		
23	Immonen	Raine		
24	Isosalo	Klaus		
25	Isotalo	Piia		
26	Jaatinen	Seija		
27	Javanainen	Kaisa		
28	Jormanainen	Anne	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Lehto, Merja</i>
29	Juntunen	Maritta		
30	Juntunen	Outi		
31	Kanniainen	Pentti		
32	Kari	Eveliina	<i>este ilmoitettu</i>	
33	Kinnunen	Pirjo		
34	Kokko	Sinikka		
35	Kokkola	Jaana		
36	Komu	Seija		
37	Korhonen	Anitta	<i>este ilmoitettu</i>	
38	Koski	Matti		
39	Kuusela	Soili		
40	Kuusniemi	Piia		
41	Kuivalo	Nasu	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Liukkonen, Sami</i>
42	Kyrö	Piia		
43	Lackman	Ritva		
44	Laine	Sirpa		

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

45	Laitila	Pertti		
46	Lampen	Pia		
47	Lehtonen	Arja		
48	Lepistö	Kirsi		
49	Leppänen	Sari		
50	Leppänen	Tuomo		
51	Leskelä	Petri		
52	Luukkala	Helena		
53	Läärä	Pentti		
54	Majanoja	Mauri	<i>este ilmoitettu</i>	
55	Malmstedt	Nina	<i>este ilmoitettu</i>	
56	Marttila	Tuija	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Käkönen, Riitta</i>
57	Maunula-Sairanen	Katja		
58	Mechelin	Katja		
59	Merimaa	Iiris		
60	Moilanen	Lea		
61	Montonen	Teuvo		
62	Mäenpää	Kaisa		
63	Mäntyranta	Satu		
64	Nieminen	Anna		
65	Niiranen	Jouni		
66	Niskanen	Heidi		
67	Nissinen	Anne		
68	Nykyri	Sami	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Komsi, Eetu</i>
69	Nyman	Anne		
70	Oinas	Katriina		
71	Pajukangas	Arja	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Yli-Saari, Jaana</i>
72	Paksuniemi	Jari		
73	Paldanius	Anne		
74	Parkkonen	Laura	<i>este ilmoitettu</i>	
75	Peltovirta	Kari		
76	Petelius	Mervi	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Miina, Kati</i>
77	Pihlajamäki	Marita		
78	Poutiainen	Pasi		
79	Puhakka	Sirpa		
80	Puhakka	Kati		
81	Pulli	Päivi		
82	Puotsaari	Tarja		
83	Purhonen	Onerva	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Päivinen, Marko</i>
84	Purmonen	Pirjo		
85	Pölkki	Raija	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Kaulio, Ilpo</i>
86	Raatesalmi-Salonen	Terhi		
87	Rantala	Terttu	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Loponen, Leena</i>
88	Rintamäki	Anneli		
89	Ropponen	Minna		
90	Ruonala	Maija		
91	Saarela	Tarja		
92	Saarela	Hely		
93	Saarinen	Jaana		
94	Saastamoinen	Pia		
95	Salminen	Soile		

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

96	Salminen	Riikka		
97	Salo	Johanna		
98	Savolainen	Kim	<i>este ilmoitettu</i>	
99	Seppänen	Riitta		
100	Sillanpää	Anne-Mari	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Poikela, Hilikka</i>
101	Silvola	Anna-Liisa		
102	Sinkko	Päivi		
103	Soutolahti	Katja	<i>este ilmoitettu</i>	<i>Airisto, Kiki</i>
104	Tallqvist	Jarmo		
105	Toivola	Ritva		
106	Tompuri	Tapani		
107	Toropainen	Arja		
108	Tuikkanen	Ellen		
109	Tuomivaara	Joonas		
110	Turunen	Titta		
111	Vainio	Harry		
112	Wallin	Hillevi		
113	Vasama	Mari	<i>este ilmoitettu</i>	
114	Viitanen	Sirpa		
115	Virtanen	Anne		
116	Vuorenmaa	Pirjo		
117	Vuorinen-Vilen	Päivi		
118	Vuorma	Johanna	<i>este ilmoitettu</i>	
119	Yli-Heikkuri	Piia		
120	Öström	Nina		

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus
2. Läsnäolijoiden toteaminen
3. Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
4. Kokoussääntöjen hyväksyminen
5. Kokousvirkeilijoiden valinta
  - 5.1. Sihteerit (2)
  - 5.2. Äänten laskijat (5)
  - 5.3. Pöytäkirjan tarkastajat (2)
  - 5.4. Päätöslausumavaliokunnan jäsenet (9+1)
  - 5.5. Menettelytapavaliokunta
6. Kokouksen esityslistan hyväksyminen
7. Puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus ja yleiskeskustelu
8. Katsaus työympäristökysymyksiin
9. Katsaus kunnallisvaalityöhön
10. Hallituksen uusien jäsenten valinta
11. Edustajiston jäsenten ja osastojen aloitteista päättäminen
12. Tilikertomus ja tilintarkastajien lausunto vuodelta 2011
13. Hallituksen vuoden 2011 toimintakertomuksen hyväksyminen
14. Tilinpäätöksen (31.12.2011) vahvistaminen
15. Hallituksen tili- ja vastuuvapaudesta vuodelta 2011 päättäminen
16. Tilintarkastajan valinta
17. Vanajavesisäätiön säädökirja ja säännöt
18. Toiminnan ja talouden suuntaviivat vuodelle 2013
19. Kokouksen päätöslausuma
20. Kokouksen päättäminen

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Edustajistopuhe/Ann Selin
Edustajiston kevätkokous, 21.5.2012/Petäys Resort, Hattula

Arvoisat edustajiston jäsenet, hyvät liittotoverit ja ystävät!

Mukava olla jälleen keskuudessanne. On kulunut vuosi siitä, kun sain viimeksi osallistua edustajiston kokoukseen. Viime syksyn kokouksen aikaan toivuin leikkauksesta, ja kuten huomaatte, suomalainen terveydenhuolto toimii ja saan olla täällä kanssanne yhtenä porukasta jälleen, täydessä iskussa ja ilolla mukana. Sain tuolloin terveisenne ja haluan vielä erikseen kiittää kaikista niistä tsempeistä ja voimien toivotuksista, olon tiedusteluista ja kaikesta siitä hyvästä, jonka teiltä olen toipumiseni aikana saanut. Lämmin, aito ja sydämestä lähtevä kiitos siis teille kaikille! Työ jatkuu!

Hyvät ystävät,

Olen viime aikoina pohtinut paljon luottamuksen merkitystä, niin työmarkkinoilla kuin yhteiskunnassa yleensä. Sitä, kuinka paljon nimenomaan luottamuksen kokeminen vaikuttaa niin työelämään ja työmarkkinoihin kuin yleiseen koettuun hyvinvointiin ja jopa onnellisuuteen koko yhteiskunnassa.

Kun pohdimme mistä Suomeen viime aikoina ilmestynyt pahoinvointi ja yhteiskunnallinen oireilu kertoo, piirtyy näkyviin nimenomaan kysymys luottamuksen rapautumisesta. Kyse on oletuksesta, etteivät hyvinvointivaltion instituutiot enää toimi toivotulla tavalla. Kokemuksesta epävarmuudesta omaa tulevaisuutta koskien. Siitä, etteivät poliitikot tai omat etujärjestöt kuule ihmisten ääntä, vaan ovat eriytyvässä omaan todellisuuteensa vailla kiinnostusta tavallisten ihmisten arkeen ja heidän huoliinsa, unelmiinsa ja toiveisiinsa.

Väitänkin, että muun muassa täällä paljon keskustellussa ulkomaalaisvastaisuuden kasvussa on kyse paljolti tästä. Maahanmuuttajat nousevat symboliksi, aivan kuten euron ongelmat, joiden kautta pahaa oloa ja epävarmuuden kokemusta puretaan.

Epäluottamus nakertaa myös työmarkkinoita ja sopimuskulttuuria. Epäluottamuksen oloissa toisen osapuolen joustavuuteen, ymmärtäväisyyteen ja hyvään tahtoon ei voi uskoa. Tämä nostaa sopimuskustannuksia, heikentää ilmapiiriä ja vaikeuttaa rakentavaa, yhteiseen hyötyyn perustuvaa yhteistyötä.

Meillä ammattiliiton aktiiveilla on ikävän tuoreita kokemuksia luottamuksen pettämisestä. Viime hallituskaudella eläkeiän pakkonostoon liittyneet esitykset olivat sellaisia. Viime viikkoina olemme joutuneet kamppailemaan jo sovittujen asioiden puolesta. Esimerkiksi käy vaikkapa kiinteistöpalvelualan kertaerän kohtalo, jossa varakkaat monikansalliset yritykset eivät ole suostuneet maksamaan aikataulussa pienipalkkaisten työntekijöidensä sovittuja korvauksia.

Luottamuksen voi menettää helposti, mutta sen rakentaminen kestää kauan. Siihen on kuitenkin oltava valmius ja tahto. Tässä ammattiyhdistysliike, ja PAM etunenässä, haluaa näyttää esimerkkiä.

Tätä työtä on tehtävä niin paikallisella tasolla, liittojen välisissä neuvotteluissa kuin kansallisessa lainsäädäntöön vaikuttamisessa. Raamisopimuksen yhteydessä sovittiin myös luottamusta lisäävistä toimenpiteistä, joiden avulla pyritään parantamaan suomalaista sopimuskulttuuria ja –järjestelmää. Tähän työhön tulemmme ottamaan aktiivisesti osaa.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Jotta luottamusta voidaan rakentaa, on tiedettävä mistä se syntyy. Kokemus oikeudenmukaisesta ja tasapuolisesta kohtelusta, sekä yhdenvertaisuudesta on tärkeä. Työpaikalla ihminen haluaa tulla kohdelluksi arvokkaana yhteisön jäsenenä. Vastineeksi hän antaa täyden panoksensa työhön ja haluaa kehittää niin omaa työtään kuin yhteisöään. Yhteiskunnassa ihminen haluaa varmistua sosiaalisesta turvallisuudestaan ja kokea osallisuutta suhteessa muihin. Vastineeksi syntyy korkea moraalinen muuta ihmisiä kohtaan, halu osallistua yhteisen hyvän rakentamiseen ja rahoittamiseen. Ja niin edelleen.

Hyvät ystävät,

Luottamuksen yhteiskuntaan eivät kuulu kohtuuttomat erot ja eriarvoisuudet eri ihmisten välillä. Tämä liittyy ajankohtaiseen keskusteluun kohtuudesta.

Luottamuspulaa aiheuttaa kokemus toisten ihmisten vapaamatkustamisesta, välistävetämisestä ja suoranaisesta huijaamisesta. Mistä muusta kuin korruptoituneesta moraalista ja irtautumisesta kaikenlaisen kohtuuden ja tolkun maailmasta kertoo se, että samalla kun vaikkapa valtioenemmistöisen Finnairin työntekijät säästävät tauoissaan yhtiön pelastamiseksi suhmuroidut johtajat itselleen valtaisia bonuksia siitä, että suostuvat ylipäänsä tulemaan työpaikalleen? Tai kun mediamoguli Murdoch, jonka tiedotusvälineimperiumi jäi hiljattain kiinni salakuuntelusta, ansaitsee kymmeniä miljoonia euroja vuodessa samalla kun hänen työntekijänsä, tuloksen tekijät, joutuvat tyytymään murusiin? Tai kun sata parhaiten palkattua amerikkalaista yritysjohtajaa ansaitsi vuodessa yhteensä 2100 miljardia, kun keskipalkka maassa on 45 000 dollaria?

On voitava kysyä, miksi työttömiä motivoidaan aina uhkailemalla etuuksien leikkauksilla, mutta yhteiskunnan parhaiten toimeentuloa latomalla tiskiinkin aina lisää rahaa? Mikä tekee näistä ihmisistä niin erilaisia, että toisia auttaa vain keppi ja toisia vain porkkana? Ja on myös kysyttävä mistä johtuu tilanne, jossa johtoporras katsoo tarvitsevansa erillisiä bonuksia työnsä tekemiseen kunnolla? Tilanne olisi sama kuin jos varastotyöntekijä ilmoittaisi palkkansa riittävän työpaikalle saapumiseen, mutta mikäli laatikon halutaan liikkuvan, tulisi asiasta maksaa erillinen kannustinpalkkio.

On aika sanoa vahvasti kohtuuden ja järjenkäytön puolesta. Vanha sanonta sanoo, mikä ei ole oikeus ja kohtuus, ei saata olla lakikaan. Tämä voidaan myös kääntää pohdintaan siitä, voidaanko moraalisiin ja kohtuuden kunnioittamiseen luottaa, vai tuleeeko siitä säätää lailla?

Eräänä vaihtoehtona palauttaa yhteiskuntaan kohtuutta ja järkeä sekä asettaa rajoja ahneudelle ja omanvoitonpyynnille olisi rajoittaa erilaisten etujen ja bonusten muotoja. Reilun ja läpinäkyvän palkkauksen tulisi olla riittävä palkkio ja motivaation lähde sille, että haluaa tehdä työnsä hyvin. Tämä tarkoittaa, että palkitsemisjärjestelmiä on kehitettävä tulevaa varten yhä läpinäkyvämmiksi ja siten harkittava joidenkin kannustimien, kuten lisäeläke-etujen poistamista.

Hyvät ystävät,

Markkinoilla syntyvien tuloerojen entistä tasaisempi jakaminen on paitsi oikeudenmukaista, myös taloudellisesti tehokasta. Mihinkin siirtyy siistijän tai kassatyöntekijän rankalla työllään ansaitsema lisäeuro? Se siirtyy lähimpään kauppaan tai parturiin, mahdollisesti ehkä ravintolaan tai johonkin ansaittuun elämykseen vaikkapa kulttuurin parissa. Sanalla sanoen, se palaa kotimaiseen kulutukseen.

Rikkaille suunnatut verolahjat, joita Suomessakin on takavuosina nähty, eivät kanavoidu vastaavalla tehokkuudella kotimarkkinoille luomaan uusia työpaikkoja.

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Tulevaisuuden tavoitteita miettiessä on matalimpien palkkojen kysymys otettava voimakkaasti esiin. Hyödyt liittyvät paitsi työntekijöiden parempaan toimeentuloon, myös tasa-arvoisempaan ja siten onnellisempaan yhteiskuntaan, joka on myös taloudellisesti tehokas. Arvonlisäyksen laajempi kanavoituminen yhteiskuntaan lisää kulutusvoimaa, joka näkyisi työllisyyden paranemisena, suhteellisen köyhyyden vähenemisena ja – ehkä ennen kaikkea, työn kannattavuuden ja kannustavuuden paranemisena.

Hyvät liittotoverit,

Eurooppalainen talouskriisi hallitsee jokapäiväistä uutisointia. Erityisesti Kreikan tilanne on ollut pinnalla.

Entistä selvemäksi on käynyt se, ettei yksipuolinen leikkauspolitiikka tuo ratkaisua ongelmiin. Paitsi että se pikemminkin pahentaa kuin parantaa kriisimaiden talouksien ongelmia, se myös aiheuttaa lisääntyvää luottamuspulaa kansalaisissa. Kun pankkien ylenmääräisestä riskinotosta tai yhteisvaluutta-alueen valuvioista kärsimään joutuvat tavalliset kansalaiset joiden palkkoja tai eläkkeitä leikataan sekä palveluita karsitaan, ei ole vaikea ymmärtää eurooppalaisen projektin olevan merkittävien haasteiden kohteena. Eurooppaa ja eurooppalaista yhteistyötä uhkaakin vähemmän talouskriisi kuin luottamusputa ja legitimizeettivaje.

Kreikan kriisissä on kysymys pitkään jatkuneista tasapainovaikeuksista euroalueen sisällä. Niitä taas ei voida ratkaista ajamalla ongelmiin ajautunut talous umpikujaan, kasvattamalla paikallista työttömyyttä ja lisäämällä kurjuutta.

Vakaa julkinen talous on välttämättömyys, mutta keinoista joilla siihen päästään, käydään poliittista kamppailua. Selvää kuitenkin on, että ennen kaikkea tarvitaan työllistävää kasvua. Työllistävä kasvu taas vaatii kotimarkkinoilta ostovoimaa sekä elinkeinotoiminnan piristämistä ruohonjuuritasolla. Juuri näistä visioista on tällä hetkellä pulaa.

Eräs tapa purkaa rakenteellisia ongelmia euroalueella sekä tukea ongelmiin joutuneita talouksia terveellä tavalla on lisätä kaupankäyntiä kyseisten maiden kanssa. Erityisesti Kreikka tarvitsisi kipeästi vientituloja taloutensa paikkaamiseen. Eurooppalaisen ammattiyhdistysliikkeen, ja suomalaisen siinä mukana, tulisikin suunnata tarmonsä pohtimaan millaisia yhteisiä investointiohjelmia voitaisiin käynnistää ongelmiin ajautuneissa maissa, ja miten näiden maiden pk-yrityssektoria voisi vahvistaa ulkomaankaupan lisäämiseksi ja monipuolistamiseksi.

Nyt valitut keinot, jotka kurjistavat muutenkin kehittymättömiä hyvinvointijärjestelmiä ja puuttuvat jopa ay-oikeuksiin, ovat paitsi tehottomia, myös tuhoisia. Siksi suuntaa on muutettava. Myöskään seurauksien lääkitseminen ei riitä, on puututtava taustalla oleviin syihin, niin euroalueen sisäisiin epätasapainoihin kuin kuplia aiheuttavan spekulatiivisen pääoman liikkeisiin.

On nostettava uudelleen kunniaan aito, todellinen arvonlisäys, työ ja sen tulokset, odotusten ja spekulatiivisen tilalle. Eurooppalaisella tasolla on innovoitava sellaisia lakihankkeita ja ohjauskeinoja, joilla investoinnit saadaan suuntautumaan tuotannolliseen toimintaan ja reaalityöelämän kurssikkailun ja keinottelun sijaan. Tässä työssä PAM aikoo olla aktiivinen erityisesti SAK:n suuntaan. Suomalaisen ammattiyhdistysliikkeen ollessa ehkä jopa maailman vahvin, on sen otettava suuri vastuu myös tässä asiassa.

Hyvät ystävät,

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Ajankohtaiset työmarkkinakysymykset kotimaassa vaativat myös huomiota. Muutamia viikkoja sitten huomattavaa huomiota saivat kaupan kesäharjoittelut. Asian saaman suuren julkisuuden vuoksi lienee aiheellista kerrata PAMin näkökulma asiaan.

Takavuosien kokemusten perusteella tiedettiin, että järjestäytymättömät yritykset ovat tuottaneet ongelmia. Harjoittelijoille on jäänyt palkkasaatavia, tai harjoitteluita on jatkettu luvatta. Koululaisia siis käytettiin korvaamaan varsinaista työvoimaa. Koska tämä toiminta keskittyi järjestäytymättömiin firmoihin, rajattiin ne pois sopimuksen piiristä jo viime vuonna.

Tämänkaltainen sopimus tehtiin myös tänä vuonna kaikkien muiden työnantajaliittojen paitsi Kaupan liiton kanssa, jolle sopu ei tässä muodossa yhtäkkiä käynytäkään. Tästä seurauksena haettiin mallia, joka tyydyttäisi molempia, mutta muun muassa PAMin esittämä kompromissi, jossa järjestäytymättömät yritykset olisi yhteistyössä hyväksytty ohjelmaan, ei työntäjille sopinut. Seurauksena olivat pattitilanne ja laajalle levinnyt julkinen keskustelu.

Julkisuudessa käydyn keskustelun aikana löydettiin uusi kompromissi asiaan. Sen puitteissa Kaupan liitto pitää rekisteriä mukaan tulevista järjestäytymättömistä työnantajista ja toimittaa listan PAMiin. PAM puolestaan tekee tarkastuskäynnit kyseisiin kauppoihin varmistaakseen harjoittelijoiden oikeudenmukaisen kohtelun.

Kiistan mittasuhteet julkisuudessa olivat huomattavat, vaikka asia oli pieni. Lisäksi sen puitteissa levitettiin paljon väärää tietoa ja vääristeltiin asioita, antaen mm. ymmärtää, että kyseessä olisi nuorten yhteiskuntatakuuseen liittyvä asia. Näinhän ei ollut. Tapaus kuitenkin osoittaa miten tärkeää on jakaa oikeaa tietoa nopeasti ja laajalle, sekä kytkeä mukaan paikallisia aktiiveja, jotka joutuvat vastaamaan kysymyksiin lehtitietojen varassa.

Muita tärkeitä ajankohtaisia asioita ovat mm. TEMissä toimiva, työvoiman käytön trendejä selvittävän ja toimenpide-esityksiä esittävän työn väliraportti. Tätä kolmikantaista työtä, jossa on hyödynnetty myös työelämän tutkijoiden osaamista, vetää työministeri Ihalaisen erityisavustaja Pilvi Torsti. Analyysin erityinen arvo on siinä, että se on ensimmäinen yhdessä kolmikantaaisesti laadittu arvio, johon kaikki osapuolet ovat sitoutuneet. Tämän pohjalta on lupa odottaa nopeita ja toteuttamiskelpoisia avauksia, jotka parantavat erityisesti pätikäyöntekijöiden asemaa.

Työryhmän työ jatkuu kohti konkreettisia esityksiä, joissa huomio kiinnittyy erityisesti sosiaaliturvan ja silpputyön yhteensovittamiseen. On tärkeää varmistaa, että sosiaaliturva kohtelee kaikkia yhdenvertaisesti. Tehty työ on tärkeä avaus ja sitä on syytä tukea aktiivisesti.

PAM seuraa jatkotyötä tiiviisti ja haluaa muistuttaa siitä, miten tärkeää on huolehtia työn imusta sen laatua kehittämällä. Tämä tarkoittaa ihmisarvoisia palkkoja ja sellaisia työolosuhteita, jotka tekevät työstä aina houkuttelevaa. Pääpainon tulee olla työelämän kehittämisessä. Myös sosiaaliturvaa pitää kehittää, mutta jatkotyössä ja toimenpiteissä on huolehdittava, ettei tueta epäterveen silpputyömarkkinan kasvamista tai mahdollisteta riskien kaatamista veronmaksajien niskaan.

Toinen tärkeä kysymys koskee työelämän kehittämisstrategiaa, jonka tavoitteena on luoda Suomeen Euroopan paras työelämä. Tämä työ, jos mikä, kytkeytyy luottamuksen rakentamiseen.

Avainasemassa ovat työpaikat ja niillä tapahtuva yhteistyö. Luottamusmiesten aseman vahvistaminen, järjestäytymistä tukevan ja kannustavan kulttuurin luominen, osallisuus sekä hyvä yhteistoiminta

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

työpaikoilla ovat tärkeitä osa-alueita Euroopan parhaan työelämän luomisessa. Tätä vahvistaa oikeudenmukainen palkkalinja sekä reilut menettelytavat.

Ihmiset viettävät suuren osan elämästään työssä. Siksi työelämässä tulee kunnioittaa ja vahvistaa sellaisia ihmisoikeuksia, jotka tekevät työnteosta miellyttävää, tarjoavat työntekijälähtöistä joustavuutta ja vapautta sekä ennen kaikkea luovat hyvää keskinäisen luottamuksen ja yhteen hiileen puhaltamisen ilmapiiriä. Työtä tekevät tulevat varmasti vastaamaan tähän sitoutuneisuudella, laadulla ja hyvällä yhteistyön hengellä.

Hyvät ystävät,

Olen puhunut tänään paljon luottamuksesta. Siitä, miten se on ollut koetuksella ja miten sitä voitaisiin rakentaa.

Puhutut instituutiot, toimivat palvelut, korkea yhteiskuntamoraali ja kohtuus herättävät ja vahvistavat luottamusta. Kaikki tämä on tärkeää ja välttämätöntä. Mutta ei vielä riitä.

Lopulta luottamus syntyy myös arkipäivän kohtaamisissa. Tuttujen ihmisten, työoverien, työyhteisön kanssa vuorovaikutuksessa. Siellä syntyy myös ammattiliiton sydän, luottamuksellisissa yhteisen avun ja tuen verkostoissa.

Jotta yhä useampi työtä tekevä voisi löytää uudelleen luottamuksen myös yhteiskuntaan, yhteisiin hyvinvointipalveluihin ja omaan asuinympäristöönsä, tarvitaan kasvoja päätöksentekoon. Ihmisiä, jotka ymmärtävät palvelualojen työntekijöiden arjen, heidän toiveensa, unelmansa ja murheensa.

Lokakuussa järjestettävät kunnallisvaalit ovat juuri sellainen paikka, jossa tarjoutuu mahdollisuus antaa kasvot kaikelle sille yhteiselle tekemiselle, josta hyvinvointivaltiossa ja –yhteiskunnassa on kyse. Lasten päivähoito, koulut, terveyskeskukset ja vanhusten hoito ovat asioita, joista päätetään kunnissa. Samaten liikuntapaikkojen hoito, nuorisotilan aukioloajat tai ikäihmisten yhteisöjen tuki. Tai vammaisille saavutettavat elämys- ja kulttuuripalvelut, tai hyvin hoidetut puistot.

Kaikki tämä tärkeä yhteinen työ tarvitsee tekijänsä. Siksi kannustankin jokaista täällä olevaa aktiivista osallistumaan tavalla tai toisella vaalityöhön –ehdokkaana, tukiryhmäläisenä tai vähintään aktiivisena ja toisille vaaleista kertovana äänestäjänä.

Palvelualojen työntekijöiden kannalta ensiarvoisen tärkeistä asioista päätetään kunnanvaltuustoissa ja lautakunnissa. Siksi on PAMin tavoitteiden kannalta välttämätöntä, että vaaleissa valitaan ihmisiä, puoluekantaan katsomatta, jotka kykenevät tuomaan päätöksentekoon meidän tavoitteitamme, näkökulmamme ja palvelualojen työntekijöiden, satojen tuhansien ihmisten, arjen asiantuntemuksen.

PAMilla on omat teemansa ja tavoitteensa, joista kuulemme tässä kokouksessa lisää. Ne eivät kuitenkaan muutu todeksi ilman ihmisiä. Kaikkia tarvitaan. Aion itse olla ehdolla kunnallisvaaleissa Helsingissä. Toivonkin tämän kannustavan myös muita aktiivisuuteen.

Näillä sanoilla toivotan kaikille erittäin keskustelevaa edustajistoa. Tehdään yhdessä hyviä ja eteenpäin vieviä päätöksiä.

Kiitos!

Edustajiston kevätkokous 21. – 22.5.2012
Petäys Resort, Tyrvääntö

Päätöslausuma PAMin edustajisto 21. - 22.5.2012

Hyvä sopimuskulttuuri edellyttää molemminpuolista luottamusta

Palvelualojen ammattiliitto PAMin edustajisto on huolissaan oikeudenmukaisuuden, reiluuden ja luottamuksen rapautumisesta suomalaisessa yhteiskunnassa. Jos luottamus menetetään työmarkkinoilla ja työpaikoilla, sen uudelleenrakentaminen on vaikeaa ja vie aikaa. On voitava luottaa, että sovitusta asioista ja sopimuksista pidetään kiinni molemmin puolin.

Hyvät neuvotteluasemat säilytetään työmarkkinaosapuolten molemminpuolisella järjestäytymisellä. PAMin edustajisto pitää tärkeänä, että työehtojen päälinoista sovitaan myös tulevaisuudessa työmarkkinaosapuolten kesken. Korostamme vahvan edunvalvontatyön edellyttävän aktiivista jäsenhankintaa, johon kannustetaan kaikkia liiton toiminnassa mukana olevia. Jäsenet huomioiva toiminta ja liiton toiminnan läpinäkyvyys parantavat edunvalvontakykyä.

Työn oikealla mitoituksella edistetään työhyvinvointia

Palvelualan työt ovat fyysisesti ja henkisesti kuormittavia. Mikäli työhyvinvoinnista huolehditaan, pitää mielenkiintoinen työ palvelualan työntekijät motivoituneina. Työssä jaksamista parannetaan työn ja työntekijöiden määrän oikealla mitoituksella sekä huolehtimalla asianmukaisista työolosuhteista, kuten työterveydestä, työergonomiasta ja työturvallisuudesta.

PAMin edustajisto esittää lomien määräytymisperusteiden muuttamista palvelualoilla siten, että vuosiloman kokonaismäärä kasvaa yhdellä viikolla vuodessa. Muutos auttaa jaksamaan työssä nykyistä pidempään. Ammattialojen arvostus ja riittävät resurssit perehdytykseen, sekä työssäoppijoiden ja harjoittelijoiden väärinkäytön ehkäisy lisäävät omalta osaltaan ratkaisevasti työssä jaksamista.

Jatkuva kilpailutus kurjistaa palvelualoja

Toistuvat kilpailutukset sekä työehdoilla ja palkoilla kikkailu kurjistavat palvelualojen tilannetta. Lisäksi ne tekevät toistaiseksi voimassa olevista työsuhteista vain näennäisesti vakituisia. Työnantajat eivät saa keinotella omalla järjestäytymisellään sitä, mitä työehtosopimusta työssä noudatetaan. Työtä on teetettävä ja palkka on maksettava sen työehtosopimuksen mukaan, minkä alan työtä tehdään. Halvimpien työehtojen perässä juokseminen on estettävä ja työnantajien on toimittava vastuullisesti myös kilpailutustilanteissa. Vastuu on myös kilpailutuksia teettävillä tahoilla. PAMin edustajisto ei hyväksy sitä, että halvimman tarjouksen periaate ohjaa palveluiden ostoja. Kilpailutustilanteessa on tärkeää määrittää myös laadullisia kriteerejä palvelutason turvaamiseksi.

Kunnallisvaaleihin tarvitaan pamilaisia arjen asiantuntijoita

PAMilaisia arjen asiantuntijoita tarvitaan nykyistä enemmän kunnallisessa päätöksenteossa, ja edustajisto rohkaiseekin pamilaisia asettumaan ehdolle lokakuussa käytäviin vaaleihin. Edustajisto vaatii työnantajia tunnustamaan työntekijöiden osallistumisoikeuden kunnalliseen päätöksentekoon. Ammattiosastojen tulisi tukea ehdokkaiksi lähteviä pamilaisia. Edustajisto kehottaa kaikkia palvelualoilla työskenteleviä käyttämään äänioikeuttaan – meidän yhteisten etujemme vuoksi!

